

Participatie in Noordwolde

Onderzoek naar de economische en maatschappelijke participatie

Participatie in Noordwolde

Onderzoek naar de economische en maatschappelijke
participatie

Colofon

Participatie in Noordwolde
Onderzoek naar de economische en maatschappelijke participatie

Opdrachtgever
Gemeente Weststellingwerf

Projectleiding
Drs. Nyske van der Feen, adviseur
Drs. Wilma de Vries, onderzoeker

Projectmedewerkers
Ellen Stutterheim, MSc, onderzoeker

Uitgave
Partoer, consultants en onderzoekers
Leeuwarden, februari 2016

Postbus 298
8901 BB Leeuwarden
T. (058) 234 85 01
E. info@partoer.nl
I. www.partoer.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
Inleiding.....	7
Hoofdstuk 1: De respondenten.....	9
Hoofdstuk 2: Zelfstandigheid	13
Hoofdstuk 3: Ontmoeten	17
Hoofdstuk 4: Voor anderen zorgen	19
Hoofdstuk 5: Vrijwilligerswerk.....	25
Hoofdstuk 6: Anderen willen helpen	29
Hoofdstuk 7: Betaald werk en financieel kunnen rondkomen.....	35
Hoofdstuk 8: Bekendheid met de voorzieningen	39
Hoofdstuk 9: Conclusies en aanbevelingen	41
Bronnen	45
Bijlage Participatiewiel Movisie	47

Samenvatting

'Energiek Noordwolde' is nu sinds twee jaar operationeel en heeft tot doel om de participatiegraad in Noordwolde te verhogen. Dit onderzoek is een nulmeting en geeft inzicht in hoe het met zowel de economische participatie als de sociale participatie is gesteld en richt zich daarbij ook met name op de ondersteuningsbehoeften. Het Participatiewiel van Movisie is gebruikt als leidraad voor het onderzoek. In dit model staat de mens centraal en daaromheen zes doelen: zelfredzaam zijn, ontmoeten, voor anderen zorgen, bijdragen aan de samenleving, betaald werken en financieel gezond zijn. De respondenten zijn bevestigd op thema's die bij deze doelen passen en ook welke ondersteuningsbehoeften ze nodig hebben om die te bereiken. Alle inwoners van 18 jaar of ouder hebben een schriftelijke uitnodiging ontvangen om digitaal of schriftelijk mee te doen aan het onderzoek. Er hebben 589 respondenten meegedaan, dit is een respons van 20%.

Op het gebied van zelfstandigheid geeft 16% van alle respondenten aan ondersteuning te ontvangen bij activiteiten in het dagelijkse leven. Dit wordt grotendeels geboden door familie (51%), maar ook de gemeente en andere organisaties hebben hier een aandeel in (21%). De respondenten ontvangen vooral hulp in de huishouding en klusjes in en om het huis door familie. Hier ligt tevens de grootste ondersteuningsbehoefte.

Bijna drie kwart van de respondenten spreekt of ziet familie wekelijks of vaker. Bijna de helft spreekt ook burens en goede vrienden wekelijks. Over het algemeen zijn de respondenten best tevreden over hun sociale contacten. 83% van de respondenten geeft aan dat er mensen zijn waarbij ze terecht kunnen en met wie ze goed kunnen praten. Toch geeft een vijfde van de respondenten aan zich wel eens eenzaam te voelen. Hiervan zegt 4% zich regelmatig tot vaak eenzaam te voelen. De ondersteuningsbehoefte ligt vooral bij iemand die hun helpt om met anderen in contact te komen.

Van de respondenten heeft 37% het afgelopen jaar mantelzorg verleend. 85% hiervan is 45 jaar of ouder. Er wordt het meeste mantelzorg verricht aan (schoon)ouders (39%) en de partner of kinderen (21%). De mantelzorgtaken bestaan vooral uit emotionele, sociale, materiële ondersteuning en huishoudelijke hulp. De meeste belasting wordt ervaren op het gebied van te weinig tijd voor eigen hobby's. 15% geeft aan dat het zorgen zwaar valt en dat de gezondheid er onder lijdt. Er is het meeste behoefte aan informatie en advies en een vervanger voor als men even vrij af wil.

35% van de respondenten doet op dit moment vrijwilligerswerk. Het meeste vrijwilligerswerk wordt gedaan bij sportverenigingen. De belangrijkste motivatie om vrijwilligerswerk te verrichten is de verbondenheid met de doelstelling van de organisatie. Drie kwart van de respondenten doet tot 4 uur per week aan vrijwilligerswerk. De ondersteuningsbehoefte van respondenten die nog geen vrijwilligerswerk doen, maar dit eventueel in de toekomst wel willen doen, is vooral inzicht in vacatures en onderzoek welk vrijwilligerswerk het beste past.

Respondenten met een hoger opleidingsniveau of een hoger inkomen geven vaker aan anderen te willen ondersteunen bij activiteiten in het dagelijks leven. Het bieden van sociale ondersteuning heeft het meest de voorkeur, gevolgd door materiële ondersteuning. 39% heeft aangegeven anderen mensen in Noordwolde te willen ondersteunen om met anderen in contact te komen. Zij zouden dan het liefst even bij iemand op bezoek gaan. Ook geeft een derde van de groep mensen die dit zou willen aan, iemand mee te willen nemen voor een ontspannende activiteit. 29% van alle respondenten geeft aan misschien mantelzorg te willen bieden aan mensen in Noordwolde. Daarvan zegt 28% dat ze dit ook wel willen bieden aan mensen in Noordwolde die ze niet goed kennen. Een derde van alle respondenten zegt dat zij (misschien) in de toekomst vrijwilligerswerk willen doen. Dit willen zij vooral doen bij buurt-, of dorpsverenigingen. De reden dat men nu nog geen vrijwilligerswerk doet is vooral omdat er niet genoeg tijd voor is of omdat men zich niet wil vastleggen.

De ondersteuningsbehoefte op gebied van betaald werk ligt vooral bij scholing/opleiding. 80% van de werklozen die een bijstandsuitkering krijgt, geeft aan ondersteuning/hulp nodig te hebben. Bij de respondenten die werkloos zijn en een WW-uitkering ontvangen is dit ongeveer de helft. 12% van de respondenten geeft aan moeilijk tot zeer moeilijk financieel rond te kunnen komen.

De ondersteuningsbehoefte op financieel gebied ligt vooral bij inkomensondersteuning en hulp bij administratieve zaken.

Ongeveer driekwart van de respondenten heeft wel eens gehoord van de Vlechtwerkers en 38% weet wat ze doen. Dienst in Bedrijf is minder bekend. Slechts een vijfde van de respondenten heeft hiervan gehoord. Dit percentage ligt wel hoger bij de respondenten die op dit moment geen betaald werk verrichten. Een groot deel van de respondenten die Dienst in Bedrijf kent, weet wat de werkzaamheden zijn. Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg is ook nog niet zo bekend. 17% geeft aan dit steunpunt te kennen en een vierde kent het een beetje.

Inleiding

Aanleiding onderzoek

De gemeente Weststellingwerf is in juni 2013 gestart met het project 'Energiek Noordwolde'. Het project is opgezet om een versnelling in gang te zetten voor de sociaal economische problematiek in het dorp Noordwolde. 'Energiek Noordwolde' is in januari 2014 van start gegaan. Onderdeel van dit project is 'Dienst in Bedrijf', het reïntegratiebedrijf van de gemeente. Een belangrijk doel van 'Dienst in Bedrijf' is het verhogen van de participatiegraad van de inwoners van Noordwolde.

Op dit moment heeft de gemeente Weststellingwerf onvoldoende zicht op de mate waarin inwoners in Noordwolde participeren op economisch en sociaal gebied. Ook wil de gemeente Weststellingwerf graag inzicht in de behoeften en wensen van inwoners ten aanzien van participatie. De informatie die het onderzoek oplevert over de participatiegraad en de ondersteuningsbehoeften, kunnen worden gebruikt om gerichte interventies in te zetten voor het bevorderen van de economische en maatschappelijke participatie in Noordwolde.

Onderzoeksvraag

De gemeente Weststellingwerf heeft Partoer gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de mate van participatie van de inwoners van Noordwolde. De onderzoeksvraag luidt: Hoe is het gesteld met de economische en maatschappelijke participatie van inwoners van Noordwolde van 18 jaar en ouder (een nulmeting)? En welke behoeften hebben inwoners aan ondersteuning op het gebied van participatie?

Onderzoekopzet/methode

In het najaar van 2015 heeft Partoer, in afstemming met de gemeente Weststellingwerf een vragenlijst opgesteld om te kijken hoe het is gesteld met de economische en maatschappelijke participatie van de inwoners in Noordwolde. Het Participatiewiel van Movisie (2015) is gebruikt als leidraad voor de vragenlijst en de rapportage. In bijlage 2 is het Participatiewiel opgenomen. De cirkels van het model werken van binnen naar buiten, van de mens naar de interventies en ondersteuning. De respondenten zijn bevestigd op doelen zoals benoemd in het Participatiewiel: zelfredzaam zijn, ontmoeten, voor anderen zorgen, bijdragen aan de samenleving, betaald werken en financieel gezond zijn. Als laatste is er gevraagd in welke mate de respondenten bekend zijn met verschillende voorzieningen in Noordwolde.

Alle inwoners uit Noordwolde van boven de 18 jaar hebben via de gemeente in november een schriftelijke uitnodiging ontvangen om mee te doen aan het onderzoek. De inwoners hebben de keus gehad om digitaal mee te doen of via een schriftelijke vragenlijst. Om de respons van het onderzoek te verhogen is na twee weken een reminder gestuurd. Hierdoor is een totale respons gehaald van bijna 20%. Dit is een goed resultaat, want hierdoor is een grote groep in beeld. Hoofdstuk 1 gaat hier dieper op in. In de rapportage is gekozen om vooral in te zoomen op de belangrijkste en/of opvallende resultaten.

Leeswijzer

De hoofdstukken in dit onderzoek zijn opgebouwd uit twee delen. Het begint steeds met een beschrijving van de situatie en hoe het met de participatie van de respondenten is gesteld. Het laatste deel van het hoofdstuk geeft inzicht in de ondersteuningsbehoeften van het betreffende thema.

Hoofdstuk 1 laat zien hoe de respons van het onderzoek is, wat de achtergrondkenmerken van de respondenten zijn en wat dat zegt over de representativiteit van het onderzoek. Hoofdstuk 2 laat zien in welke mate de respondenten zelfredzaam zijn bij de dagelijkse activiteiten. Hoofdstuk 3 gaat over sociale contacten en eenzaamheid. Hoofdstuk 4 laat zien hoe het is gesteld op gebied van mantelzorg en hoofdstuk 5 gaat over vrijwilligerswerk. Vervolgens laat hoofdstuk 6 zien wat de respondenten zelf willen betekenen op het gebied van participatie en het ondersteunen van anderen. Hoofdstuk 7 geeft weer hoe de werksituatie van de respondenten is en in welke mate zij financieel kunnen rondkomen. Hoofdstuk 8 gaat in op de bekendheid van de voorzieningen in Noordwolde en ten slotte worden in hoofdstuk 9 conclusies getrokken uit de nulmeting en worden er aanbevelingen gedaan.

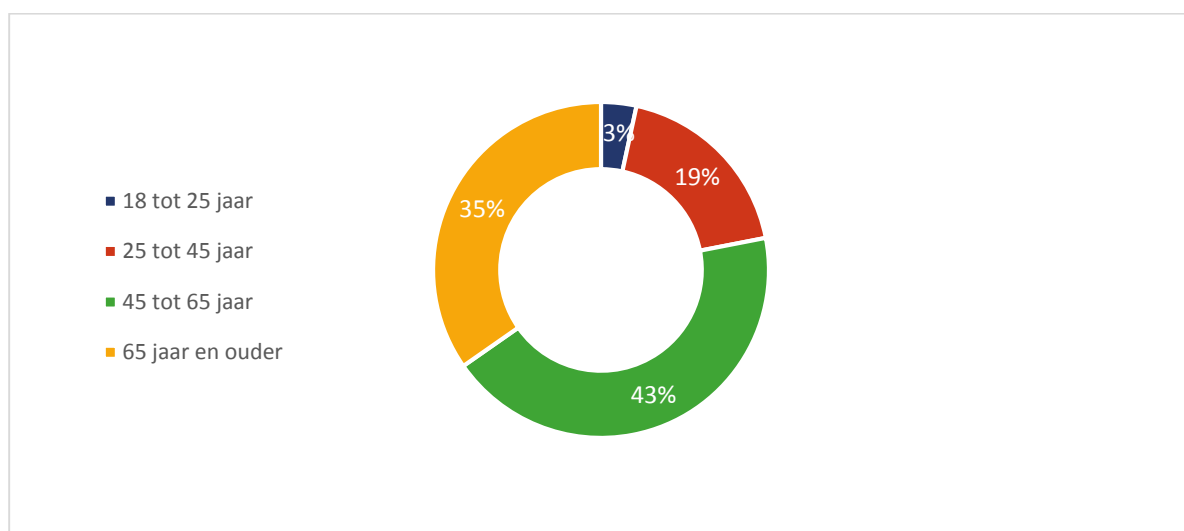
Hoofdstuk 1: De respondenten

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de algemene kenmerken van de respondenten uit het onderzoek. Ook is gekeken of de respondenten een goede afspiegeling vormen van de werkelijke situatie in Noordwolde en wat dit zegt over de representativiteit van het onderzoek.

Alle inwoners van 18 jaar en ouder in Noordwolde (in totaal 2.969) hebben een uitnodiging ontvangen. Er hebben in totaal 589 respondenten meegedaan aan het onderzoek in Noordwolde. Dit betekent een respons van bijna 20%. Voor een onderzoek onder de totale bevolking in Noordwolde is dit een goede respons.

Om na te gaan of de respondenten een goede afspiegeling vormen van de bevolking van Noordwolde, is gekeken naar een aantal achtergrondkenmerken van de respondenten. In figuur 1 zijn de respondenten opgedeeld in verschillende leeftijdsgroepen. De leeftijdsgroep 18 tot 25 jaar (3%) is vrij klein, maar deze groep is in omvang ook het kleinst van de volwassen bevolking. De deelname van respondenten van 25 tot 45 jaar ligt op 19% en is ook iets ondervertegenwoordigd. De groepen 45 tot 65 jaar (43%) en 65 jaar en ouder (35%) zijn enigszins oververtegenwoordigd.

Figuur 1: Leeftijdsgroepen, in percentages

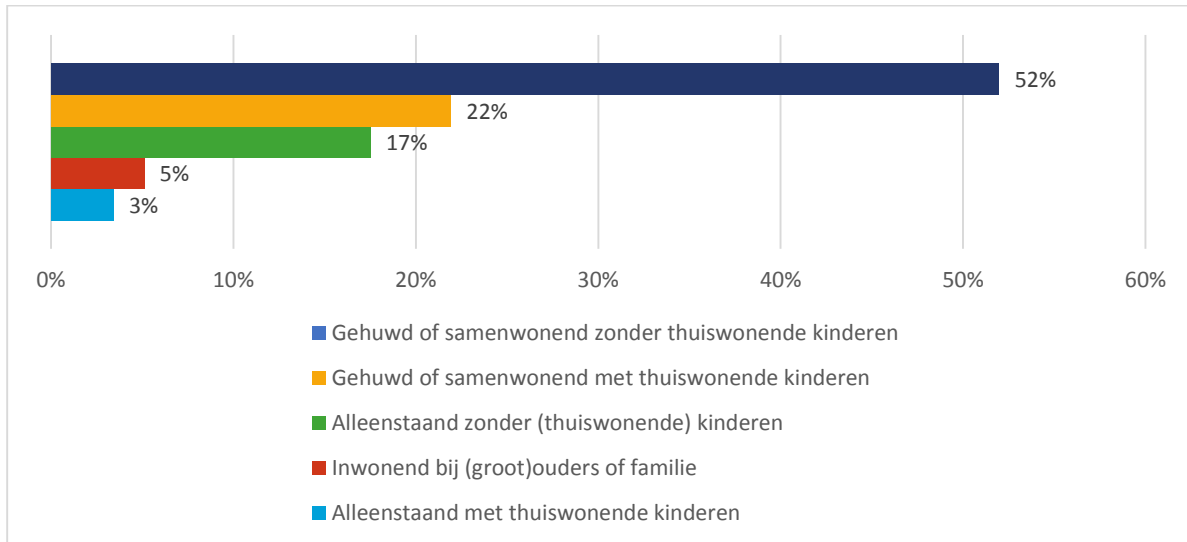
Tabel 2: Leeftijdsgroepen in aantallen en percentages

Leeftijdsgroepen	Respons in percentages	aantal	Inwoners Noordwolde in percentages (GBA gegevens)	aantal
18 tot 25 jaar	3%	20	8%	241
25 tot 45 jaar	19%	109	25%	733
45 tot 65 jaar	43%	255	37%	1103
65 jaar en ouder	35%	204	30%	892

Er hebben 275 mannen (47%) en 314 vrouwen (53%) meegedaan aan het onderzoek. Dit is bijna gelijk aan de verdeling in Noordwolde waar 49% van de inwoners man is en 51% vrouw.

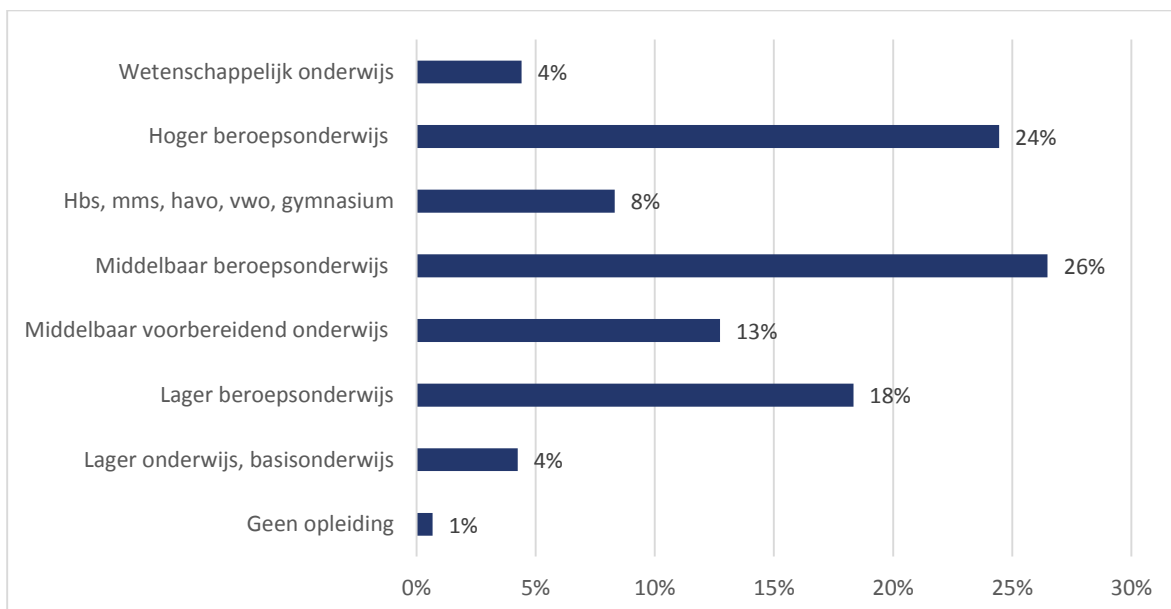
In figuur 2 is de verdeling van het aantal en type huishoudens te zien. Iets meer dan de helft van de respondenten is gehuwd of samenwonend en zonder thuiswonende kinderen. 17% is alleenstaand zonder (thuiswonende) kinderen en 22% is gehuwd of samenwonend met thuiswonende kinderen. Cijfers van het CBS (2013) laten zien dat de eenpersoonshuishoudens (35% in Noordwolde) in deze groep respondenten ondervertegenwoordigd zijn en de huishoudens zonder kinderen (35% in Noordwolde) oververtegenwoordigd zijn.

Figuur 2: Samenstelling huishoudens respondenten, in percentages

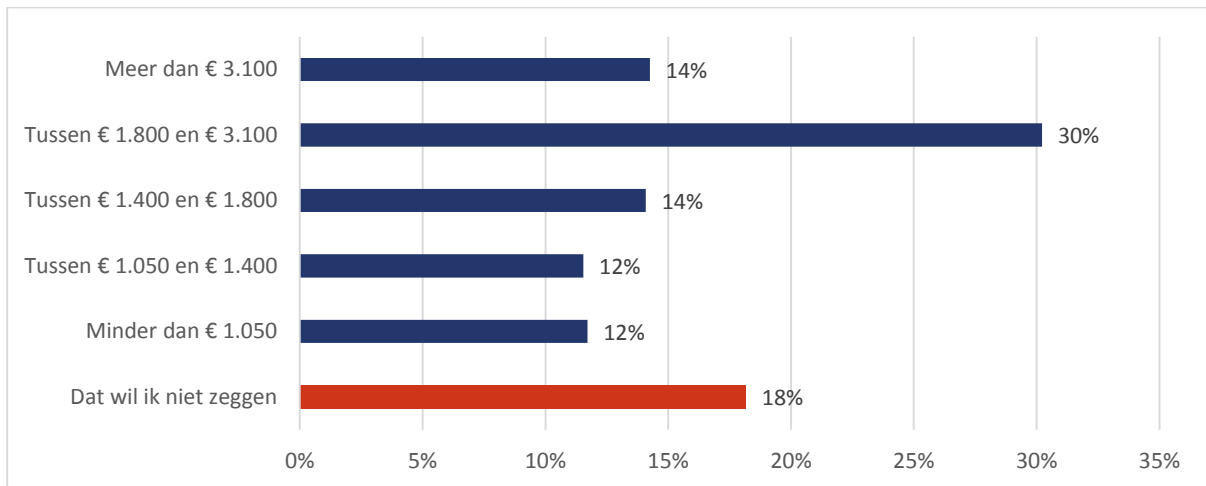

Van de 589 respondenten is 28% hoger opgeleid. Zij hebben als hoogst genoten opleiding wetenschappelijk onderwijs of hoger beroepsonderwijs gevolgd. Dit percentage is vrij hoog, maar wel logisch omdat over het algemeen vaker hoger opgeleiden meedoen aan vragenlijstonderzoeken.

Figuur 3: Opleidingsniveau respondenten, in percentages

Figuur 4: Netto huishoudinkomen per maand, in percentages

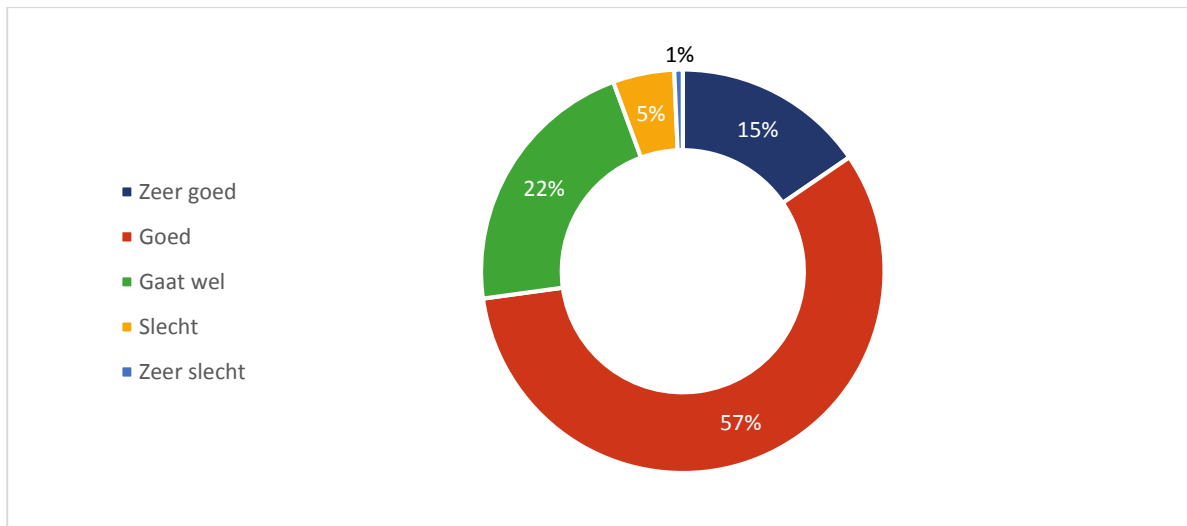

In figuur 4 is te zien dat 44% van de respondenten een inkomen van meer dan € 1.800 per maand heeft. Een grote groep (18%) wilde niet aangeven hoeveel hun inkomen per maand is. 12% heeft een netto huishoudinkomen van minder dan € 1.050 per maand.

Volgens CBS is het gemiddelde inkomen in Noordwolde ongeveer € 18.500 (CBS, 2013). Het is niet goed mogelijk om te zien of de respondenten wat betreft inkomen een goede afspiegeling vormen. Er is in dit onderzoek naar inkomenscategorieën gevraagd en niet naar het gemiddelde inkomen.

73% van de respondenten heeft aangegeven te wonen in een koophuis. De rest (27%) woont in een huurwoning en een enkeling heeft aangegeven in een woonzorgcentrum te wonen. Volgens het CBS (2013) woont 49% van alle inwoners in Noordwolde in een koophuis en 51% in een huurhuis. De bezitters van een koopwoning zijn dus wat oververtegenwoordigd in het onderzoek.

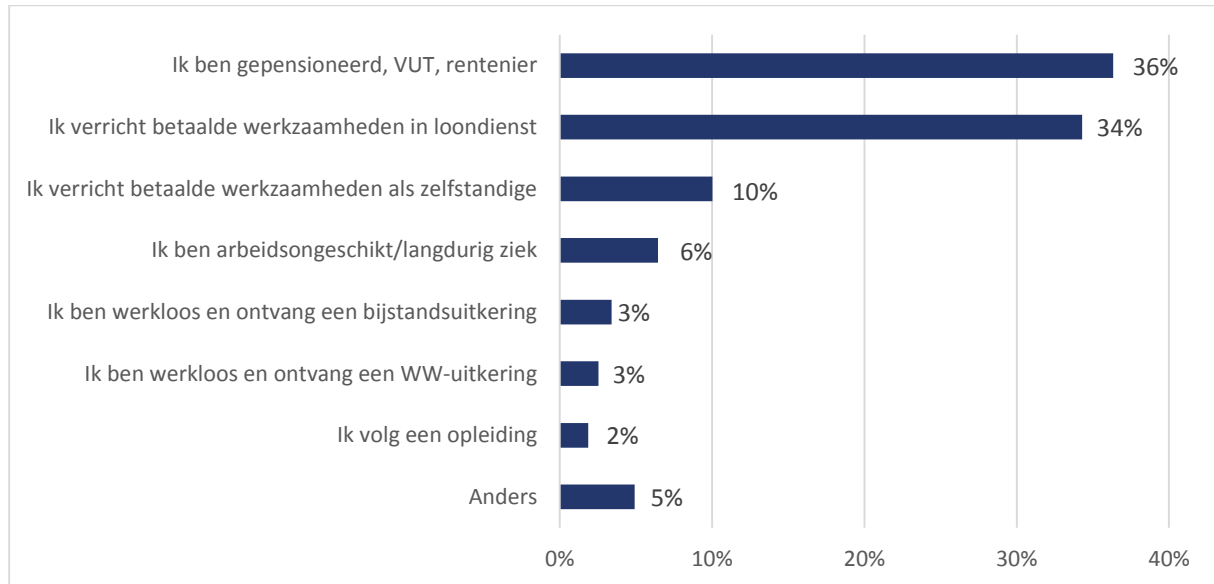
Figuur 5: Gezondheidssituatie, in percentages

De gezondheidssituatie is van groot belang voor het kunnen participeren in de maatschappij. 72% van de respondenten geeft aan de gezondheid als goed (57%) of zeer goed (15%) te ervaren. Slechts 6% heeft aangegeven de gezondheid als slecht (5%) tot zeer slecht (1%) te ervaren. Op gemeentelijk niveau blijkt dat in de gemeente Weststellingwerf 82% van de inwoners tussen de 19 en 64 jaar zijn/haar gezondheid als goed/uitstekend ervaart. Bij 65 jaar en ouder is dit op gemeentelijk niveau 68% (GGD, 2012).

De netto arbeidsparticipatie is in de gemeente Weststellingwerf 63,6% en het werkloosheidspercentage 7,4% (CBS 2014). In figuur 6 is te zien dat van de respondenten op dit moment 44% betaalde werkzaamheden verricht (in loondienst of als zelfstandige). 36% is gepensioneerd/met de VUT. De groep 'anders' bestaat vooral uit respondenten die hebben aangegeven huisvrouw/huisman te zijn, oftewel geen betaald werk te verrichten, niet op zoek te zijn naar werk en geen uitkering krijgen.

Figuur 6: Arbeidsparticipatie respondenten, in percentages

Representativiteit

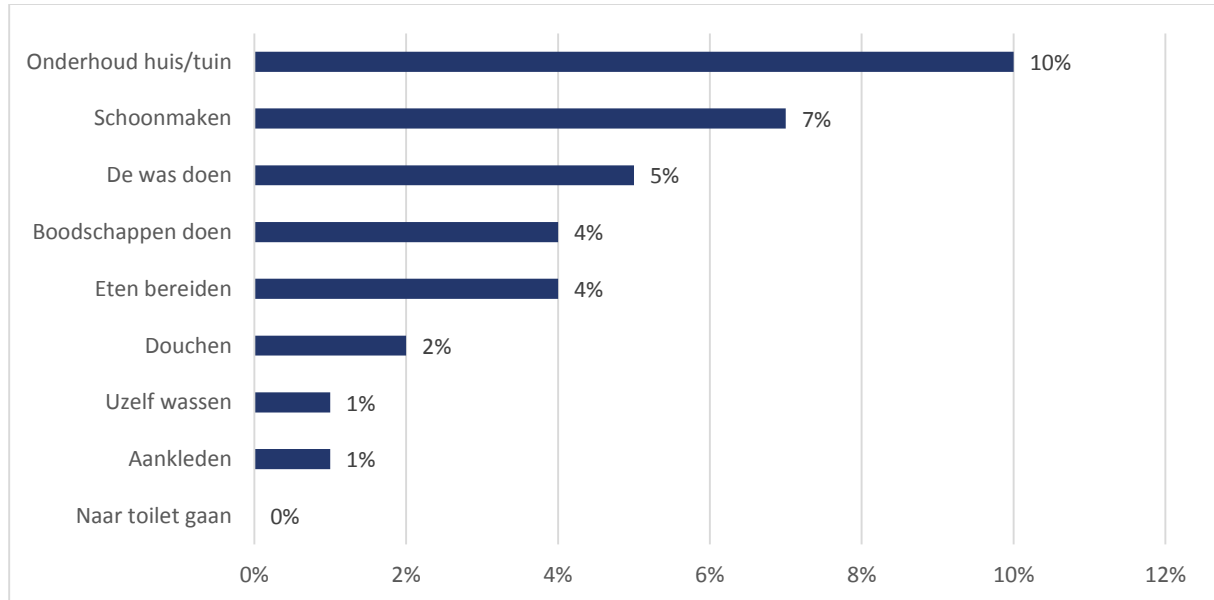
Samenvattend, de respondenten vormen een redelijke afspiegeling van de inwoners van Noordwolde. Het is bijna onmogelijk om volledige representativiteit te krijgen omdat niet alle inwoners hebben meegedaan. In dit onderzoek hebben naar verhouding vooral veel hoger opgeleiden en de oudere leeftijdsgroepen meegedaan. Doordat er een respons is behaald van 20% geeft dit onderzoek wel een goed beeld van de mate van participatie op verschillende thema's en de ondersteuningsbehoeften.

Hoofdstuk 2: Zelfstandigheid

Dit hoofdstuk gaat over de mate waarin de respondenten zich kunnen redden in het dagelijkse leven, waar ze ondersteuning bij krijgen en waar nog ondersteuningsbehoeften liggen.

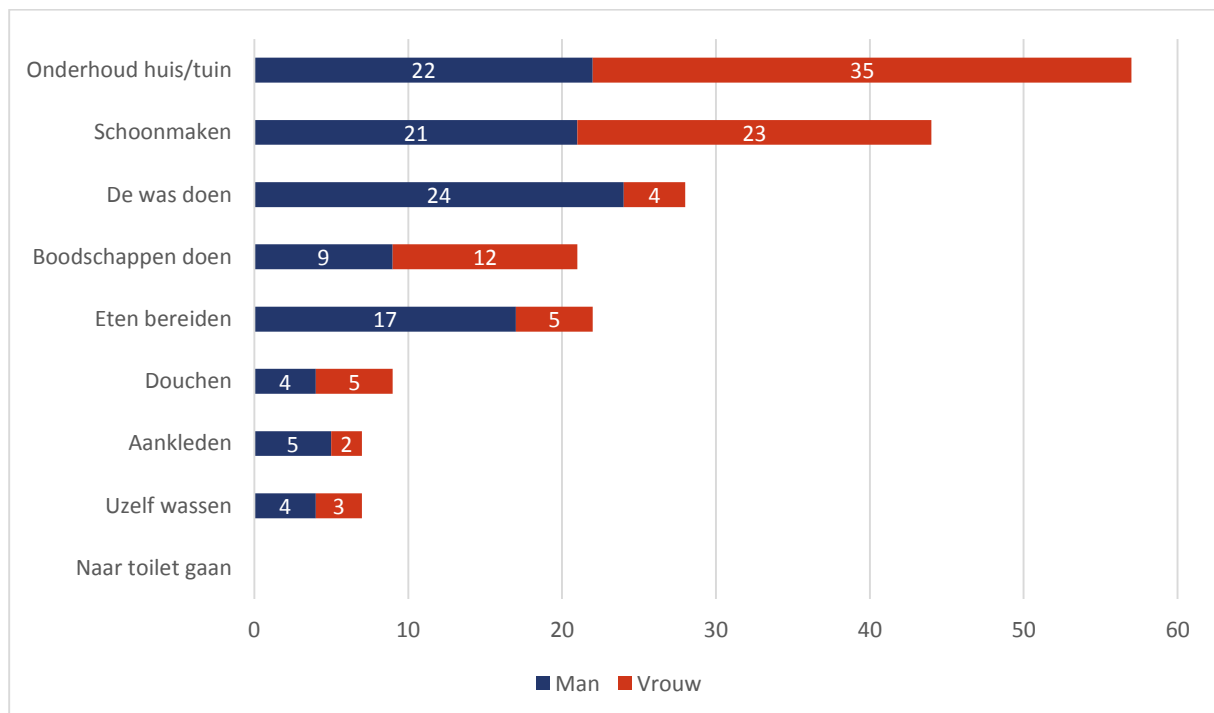
In figuur 7 staan de activiteiten die de respondenten hebben aangegeven niet meer zelfstandig te kunnen doen.

Figuur 7: Percentage respondenten dat aangeeft bepaalde activiteiten niet zelfstandig te kunnen doen

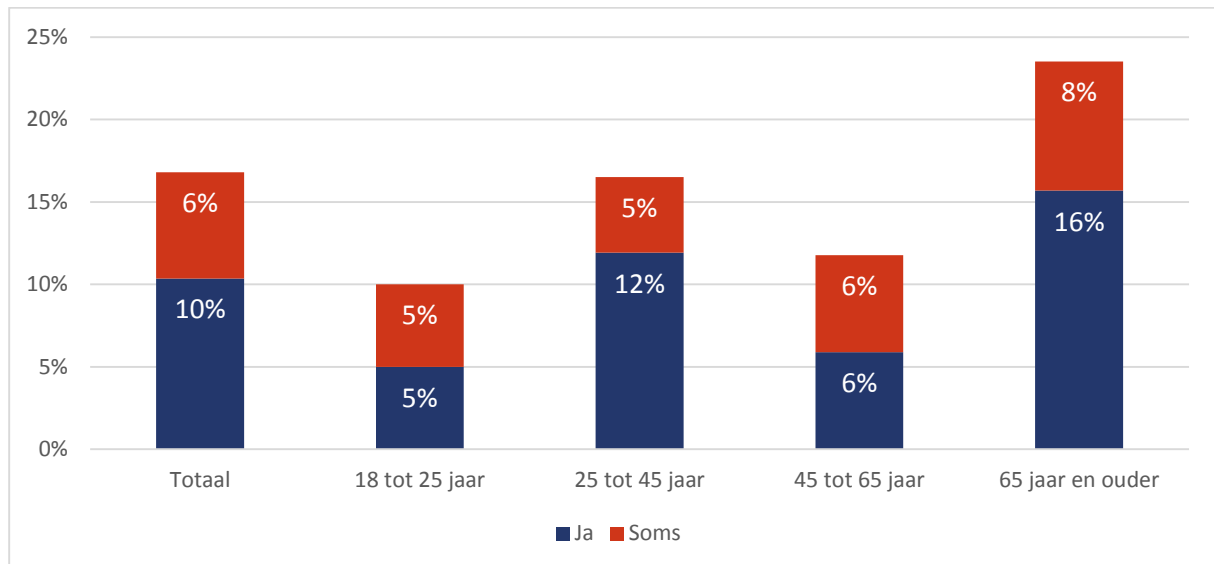
Weinig respondenten hebben aangegeven bepaalde dagelijkse activiteiten niet meer zelf te kunnen doen. Onderhoud huis/tuin is het vaakst aangegeven als activiteit die niet meer zelfstandig kan worden verricht.

Figuur 8: Aantal respondenten die afhankelijk zijn van ondersteuning bij dagelijkse activiteiten, in aantallen

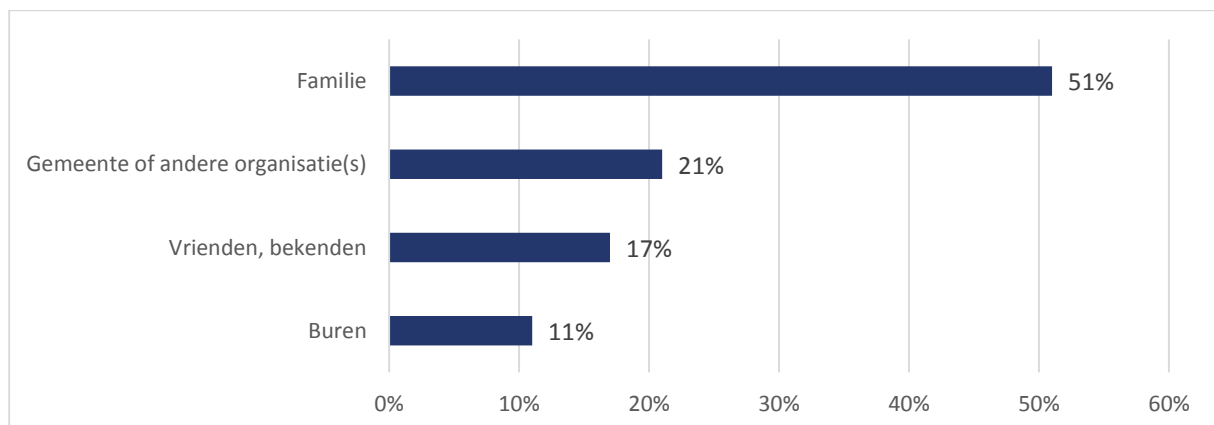
Er kan geconstateerd worden dat de mannelijke respondenten vaker hebben aangegeven niet meer zelfstandig de was te kunnen doen. Ook zijn zij minder zelfstandig op het gebied van eten bereiden. Vrouwen geven vaker aan hulp nodig te hebben bij het onderhoud van huis/tuin en bij het schoonmaken. Naarmate men een slechtere gezondheid ervaart en ouder wordt, neemt de zelfstandigheid bij dagelijkse activiteiten af.

Figuur 9: Percentage respondenten dat op dit moment ondersteuning ontvangt van de gemeente, andere organisaties of familie, vrienden, buren

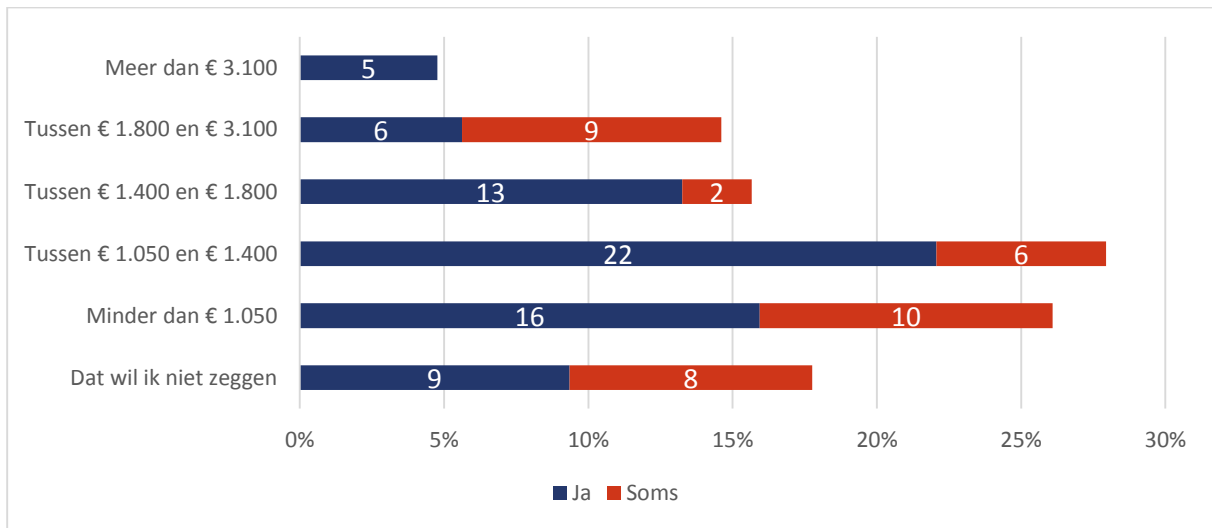
16% van de respondenten ontvangt op dit moment (soms) ondersteuning van de gemeente, van andere organisatie(s) of van anderen (familie, buren, bekenden) voor activiteiten in het dagelijks leven. In aantallen gaat dit om 99 respondenten. De leeftijdscategorie 65 jaar en ouder ontvangt het meeste hulp/ondersteuning (24%, waarvan 16% regelmatig en 8% soms).

Figuur 10: Door wie wordt de ontvangen ondersteuning geboden?

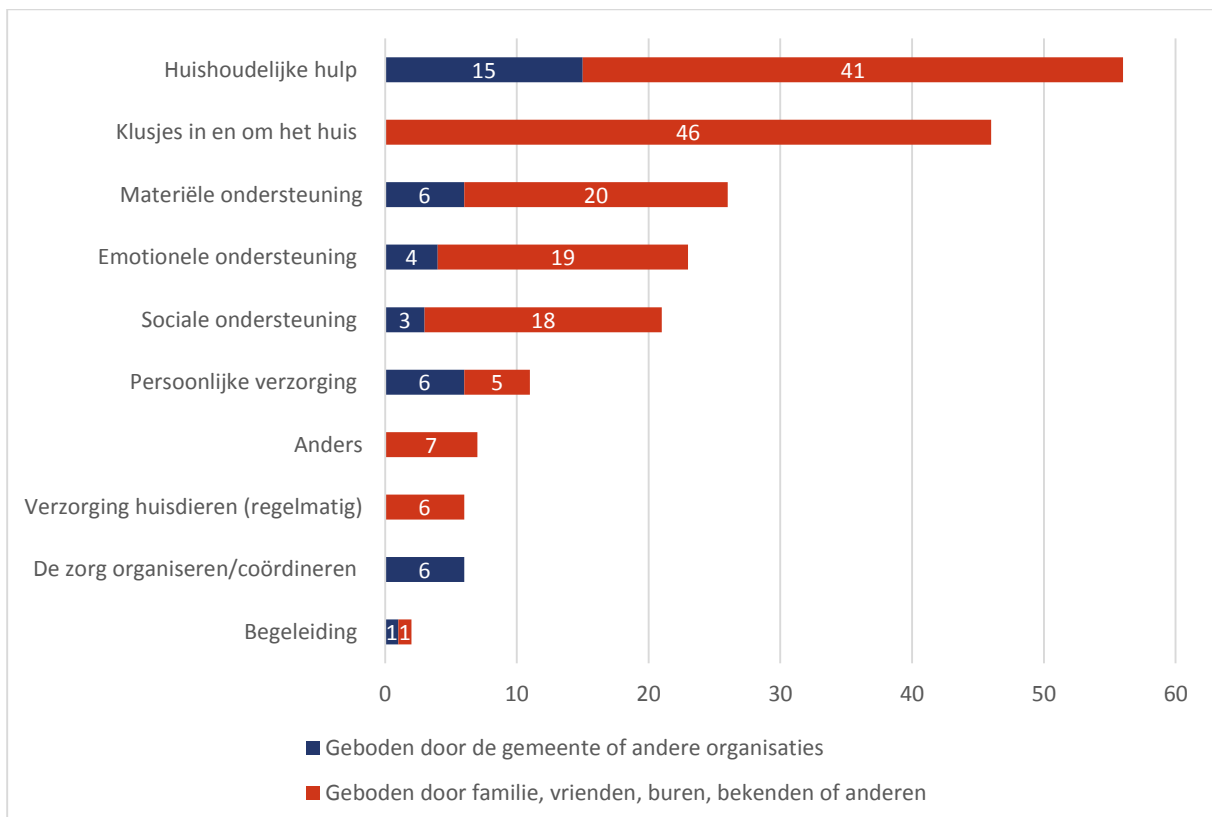
In figuur 10 is te zien dat de ondersteuning meestal van mensen uit de omgeving komt: 51% van familie, 17% door vrienden, bekenden en 11% door buren. 21% van de geboden ondersteuning komt van de gemeente of andere organisatie(s).

Figuur 11: Inkomenssituatie en de geboden ondersteuning, in percentages

Naarmate de respondenten een lager inkomen hebben, is het beroep op ondersteuning groter. Van de respondenten die minder dan € 1.400 per jaar verdienen, geeft gemiddeld 27% aan (soms) ondersteuning te ontvangen. Bij de hogere inkomensgroepen ligt dit percentage een stuk lager (figuur 11). Ook bij een lager opleidingsniveau geldt dat het beroep op ondersteuning bij activiteiten in het dagelijks leven groter is.

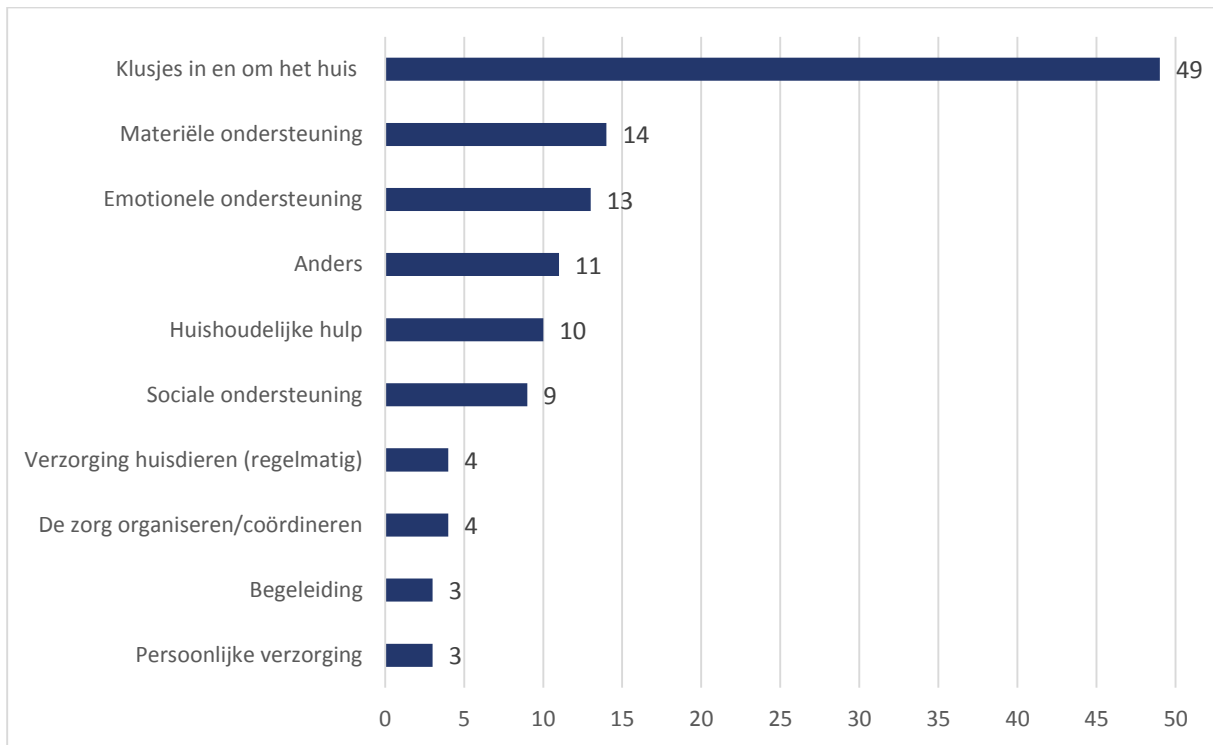
Figuur 12: Aantal respondenten met ondersteuning

De ondersteuning wordt het meest ontvangen op gebied van huishoudelijke hulp en klusjes in en om het huis. Klusjes in en om het huis wordt alleen geboden door familie, vrienden, burens, bekenden of anderen. Ondersteuning in het huishouden wordt soms door de gemeente geboden, maar in de meeste gevallen ook door familie, vrienden, burens, bekenden of anderen.

Figuur 13: Ondersteuningsbehoefte, in aantallen

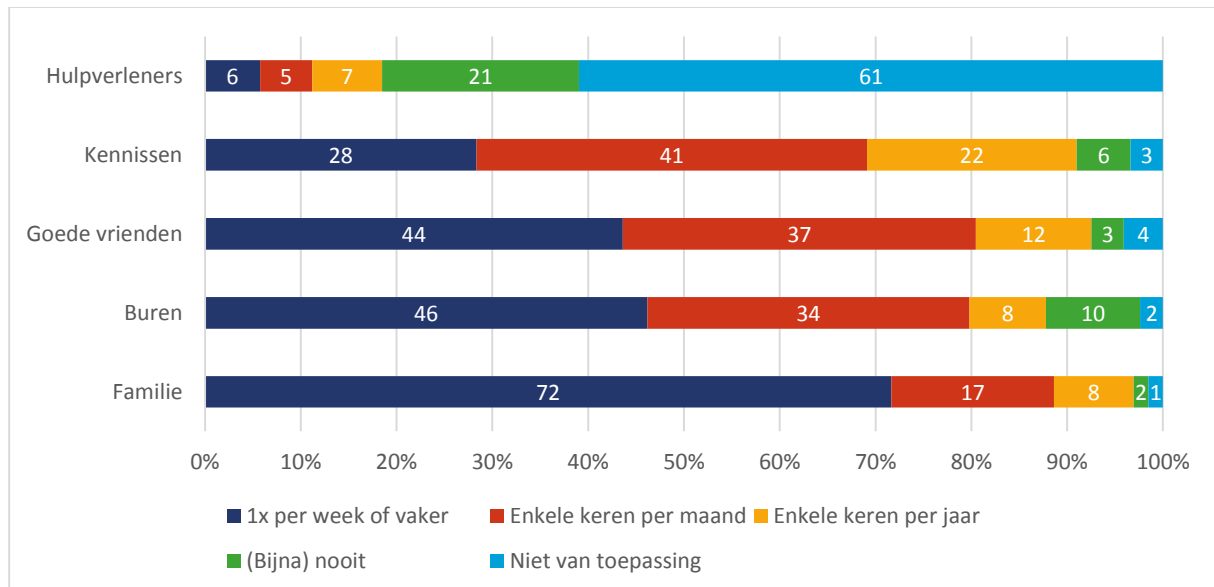
Op de vraag welke ondersteuning de respondenten (nog) willen ontvangen, is het vaakst aangegeven dat ze ondersteuning willen bij klusjes in en om het huis. De vrouwelijke respondenten hebben dit vaker aangegeven, evenals de oudere leeftijdsgroepen. Op de tweede en derde plek staan de behoefte aan materiële ondersteuning en emotionele ondersteuning. In de categorie 'anders, namelijk...' is genoemd dat er graag nog ondersteuning wordt ontvangen op het gebied van opvoeding van de kinderen en hulp bij verhuizen.

Hoofdstuk 3: Ontmoeten

Dit hoofdstuk gaat over sociale contacten en eenzaamheid. Ook komt de ondersteuningsbehoefte om met anderen in contact te komen, aan de orde.

In figuur 14 hebben de respondenten aangegeven in welke mate zij contact hebben met hulpverleners, kennissen, goede vrienden, buren en familie.

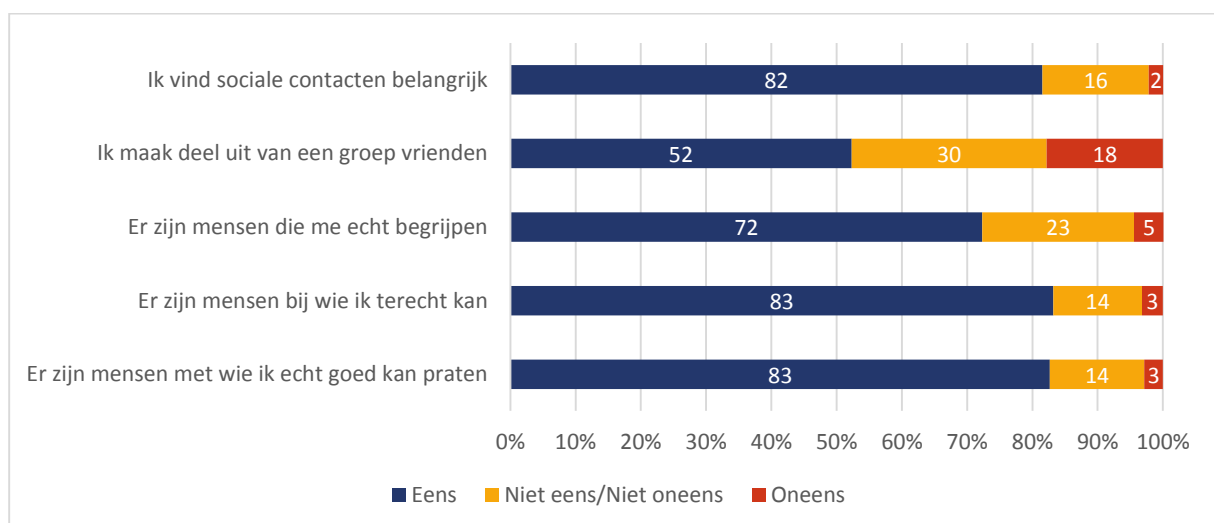
Figuur 14: Mate van contact, in percentages

De respondenten hebben het vaakst contact met familie. 72% geeft aan familie 1x per week of vaker te spreken. Ook goede vrienden en buren worden door bijna de helft van de respondenten wekelijks gesproken. 10% van de respondenten geeft aan dat ze hun buren (bijna) nooit spreken. Landelijk gezien ligt dit op 12% (CBS, 2015).

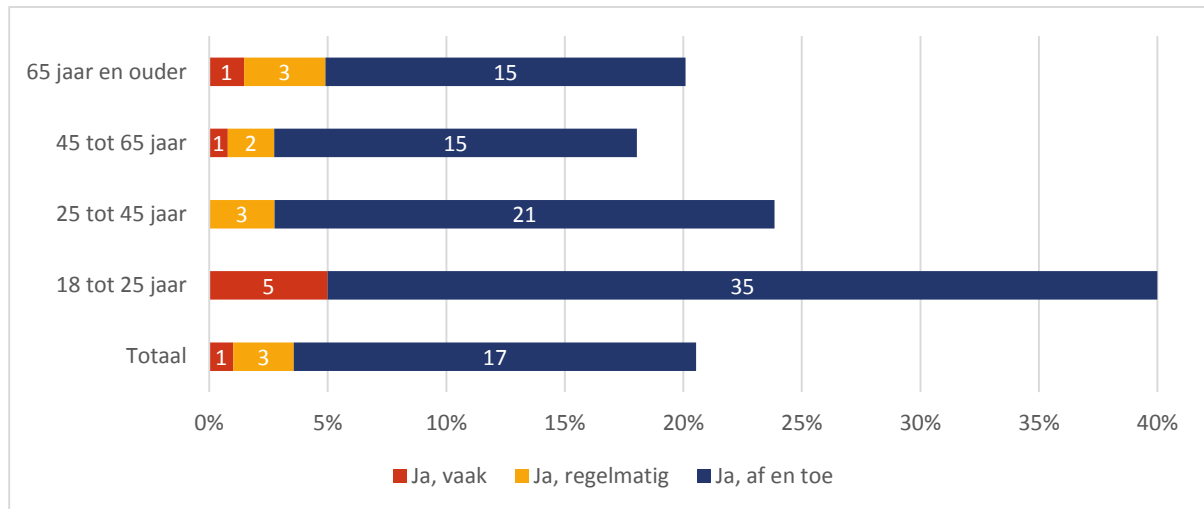
In dit onderzoek zijn, naast vragen over de mate van contact, ook vragen gesteld over de ervaren kwaliteit van de sociale contacten (figuur 15). Het merendeel is tevreden over die kwaliteit. Zo geeft 83% aan mensen te kennen met wie ze goed kunnen praten en bij wie ze terecht kunnen. Wel geeft 18% van de respondenten aan niet deel uit te maken van een groep vrienden.

Figuur 15: Stellingen over sociale contacten, in percentages

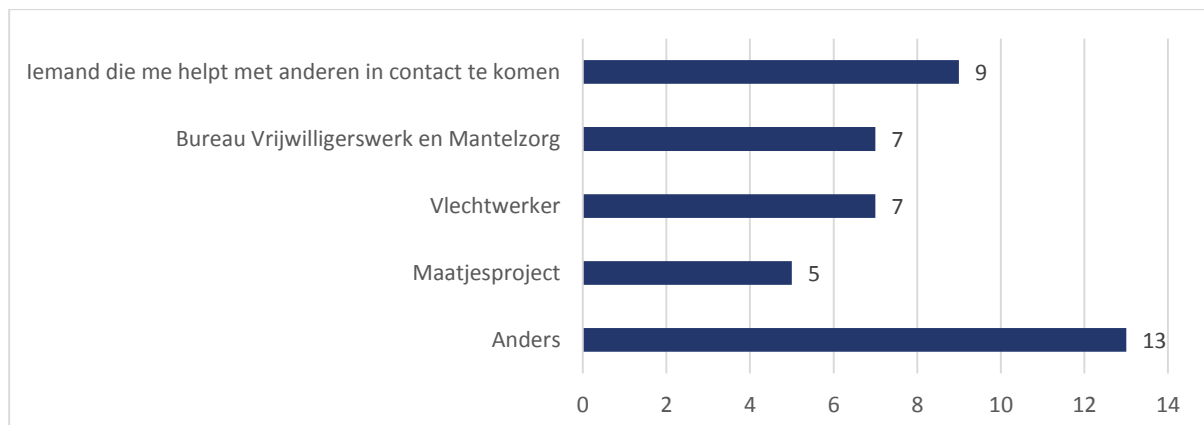
Eenzaamheid kan een gevolg zijn van weinig sociale contacten en ontmoetingen. De respondenten is gevraagd of zij zich wel eens eenzaam voelen. 21%, dus ongeveer een vijfde van de respondenten, geeft aan zich wel eens eenzaam te voelen. Hiervan zegt 4% zich vaak of regelmatig alleen te voelen en 17% af en toe. De mate van eenzaamheid bij respondenten neemt toe, naarmate de gezondheidssituatie slechter is. Uit de cijfers van de GGD (2012) blijkt dat van de leeftijdsgroep 19 tot 64 jaar, 34% zich matig tot zeer eenzaam voelt in de gemeente Weststellingwerf. Deze cijfers zijn niet direct te vergelijken, omdat er in de gezondheidsenquête van de GGD een andere methodiek is gebruikt om eenzaamheid te meten.

Figuur 16: Mate van eenzaamheid, in percentages

Wat opvalt in figuur 16 is dat in de leeftijdsgroep 18 tot 25 jaar 40% zich wel eens eenzaam voelt. Het grootste gedeelte (35%) is af en toe wel eens eenzaam en 5% vaak. Wel moet hierbij opgemerkt worden dat de leeftijdsgroep 18 tot 25 jaar bestaat uit slechts 20 respondenten.

Figuur 17: Ondersteuningsbehoefte bij sociale contacten, in aantallen

7% van alle respondenten heeft aangegeven (misschien) behoefte te hebben aan ondersteuning op het gebied van sociale contacten. Dit gaat in aantallen om 37 respondenten. Het grootste gedeelte dat ondersteuning wil bij sociale contacten heeft relatief gezien een lager netto huishoudinkomen dan de respondenten die geen ondersteuning willen. Er zijn geen duidelijke verschillen te zien tussen de leeftijdsgroepen.

Negen van de 37 respondenten geeft aan dat ze iemand zoeken die hen helpt om met anderen in contact te komen. Ook geven 7 respondenten aan behoefte te hebben aan ondersteuning van een Vlechtwerker en/of Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg. 5 respondenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan het Maatjesproject. Bij 'anders, namelijk...' is 8 keer genoemd dat men niet weet waar ze behoefte aan hebben. Ook is er de behoefte om samen te fietsen of met iemand te wandelen.

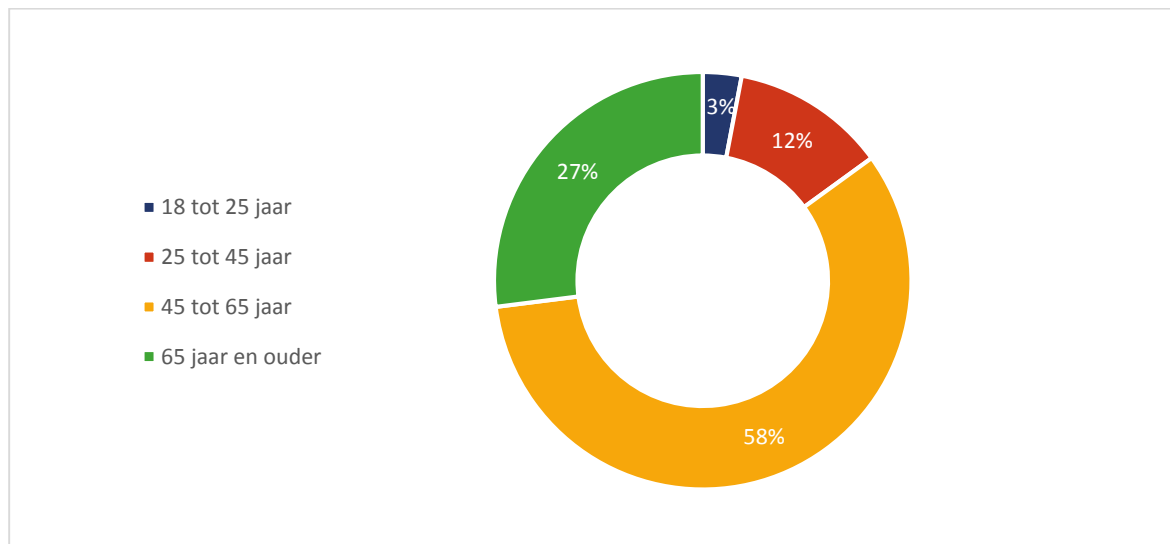
Hoofdstuk 4: Voor anderen zorgen

Dit hoofdstuk gaat vooral over de aard en omvang van mantelzorg. Ook geeft het inzicht in de mate van belasting van de mantelzorgers en de eventuele ondersteuningsbehoeften.

Mantelzorg is de zorg of hulp die iemand verleent aan hulpbehoevende familieleden, vrienden, buren of bekenden, terwijl dit niet zijn/haar beroep is. Hierbij gaat het dus om zorg die de gebruikelijke zorg voor naasten overstijgt. Er zijn veel verschillende definities van mantelzorg en die worden ook vaak door elkaar gebruikt. Een ander probleem is dat een deel van de mantelzorgers zichzelf niet herkent als mantelzorger. In dit onderzoek is gekozen om bovenstaande brede definitie te hanteren en niet de kaders van minimaal 8 uur per week en langer dan drie maanden. Landelijke cijfers van het SCP (2014) dat ook de brede definitie heeft gebruikt laat zien dat 33% van alle volwassenen in Nederland mantelzorg verleent.

In dit onderzoek heeft 37% van de respondenten aangegeven dat zij het afgelopen jaar mantelzorg hebben verleend. Dit gaat om 220 respondenten. De meeste mantelzorgers zijn tussen de 45 en 65 jaar. 27% van de mantelzorgers is 65 jaar of ouder. De groep 'jonge mantelzorgers' (18 tot 25 jaar) is niet groot. Slechts 15% van de mantelzorgers is jonger dan 45 jaar.

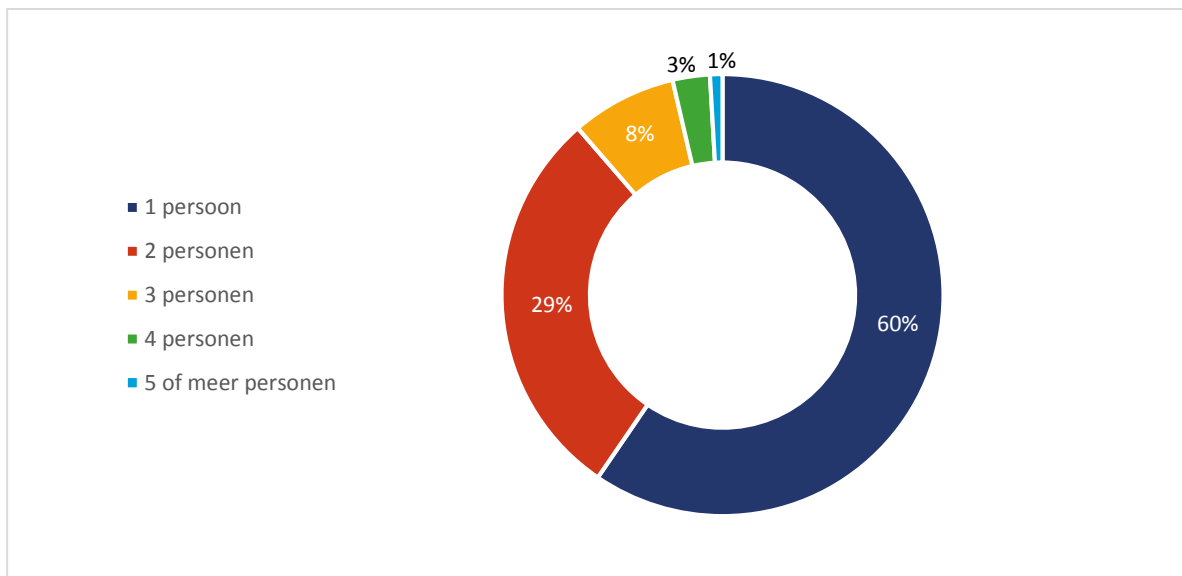
Figuur 18: Leeftijdverdeling mantelzorgers, in percentages

De volgende figuren geven inzicht in de aard en omvang van de mantelzorgtaken van de respondenten. De mate van belasting van de respondenten is onder andere afhankelijk van de zwaarte van de mantelzorgtaken. Er is gevraagd aan hoeveel personen ze mantelzorg verlenen, hoeveel uur per week, aan wie en wat voor type mantelzorgtaken.

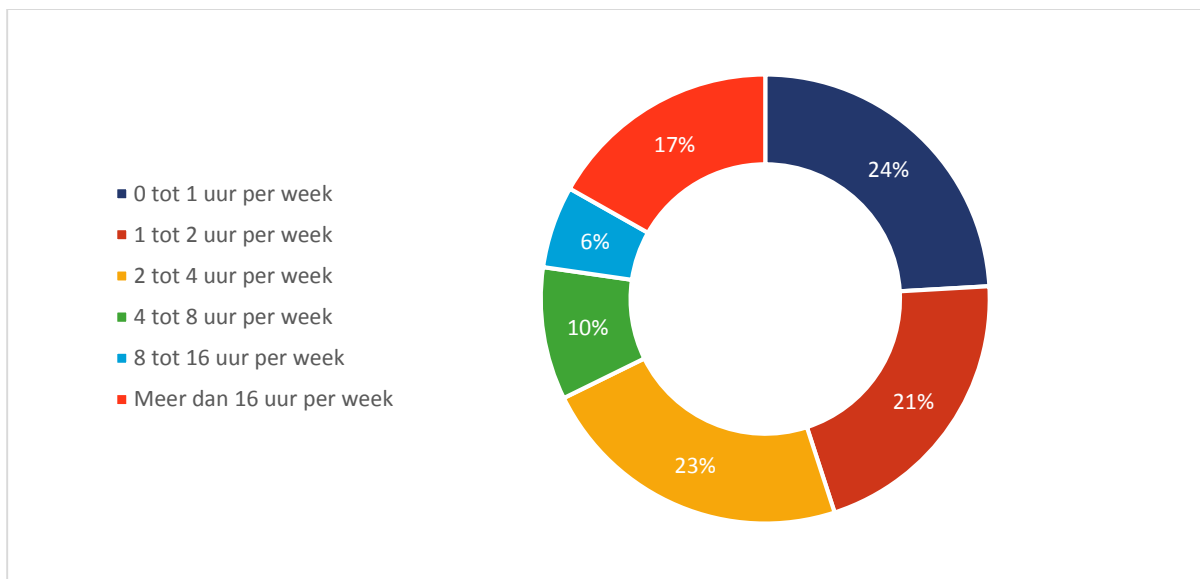
Het grootste deel van de respondenten die mantelzorger is, geeft aan één persoon (60%) of aan twee personen (29%) mantelzorg.

Figuur 19: Aan hoeveel personen heeft u in het afgelopen jaar mantelzorg verleend?, in percentages

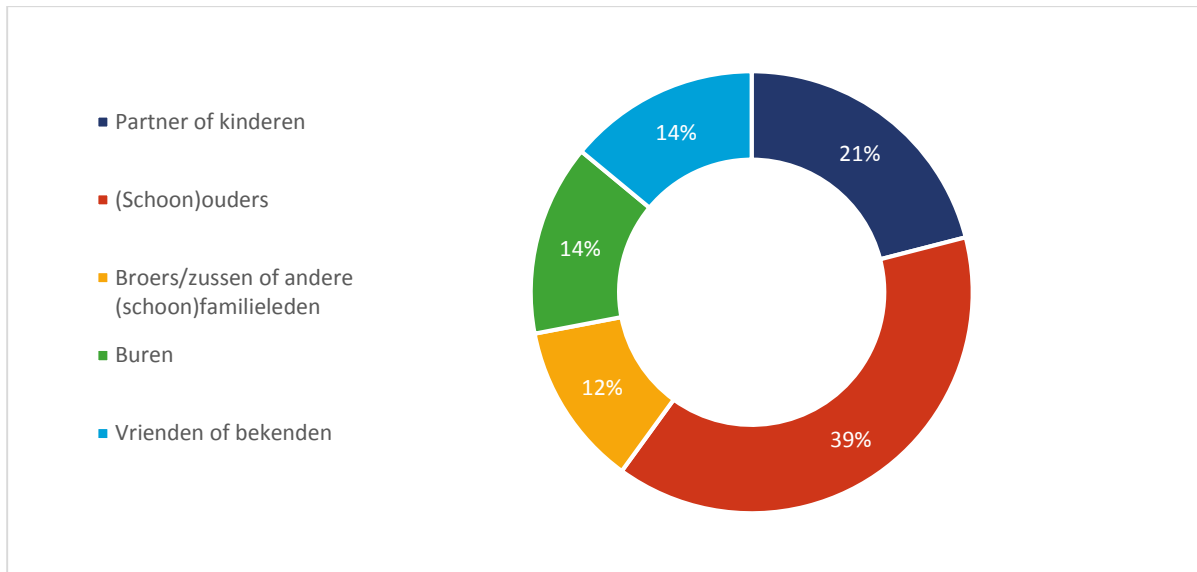
De mate van belasting heeft ook te maken met de hoeveelheid tijd de mantelzorgtaken kosten. In figuur 20 is te zien dat 68% gemiddeld tot 4 uur per week besteedt aan mantelzorgtaken. 23% geeft aan meer dan 8 uur per week te besteden aan mantelzorgtaken.

Figuur 20: Tijdsbesteding mantelzorgtaken, in percentages

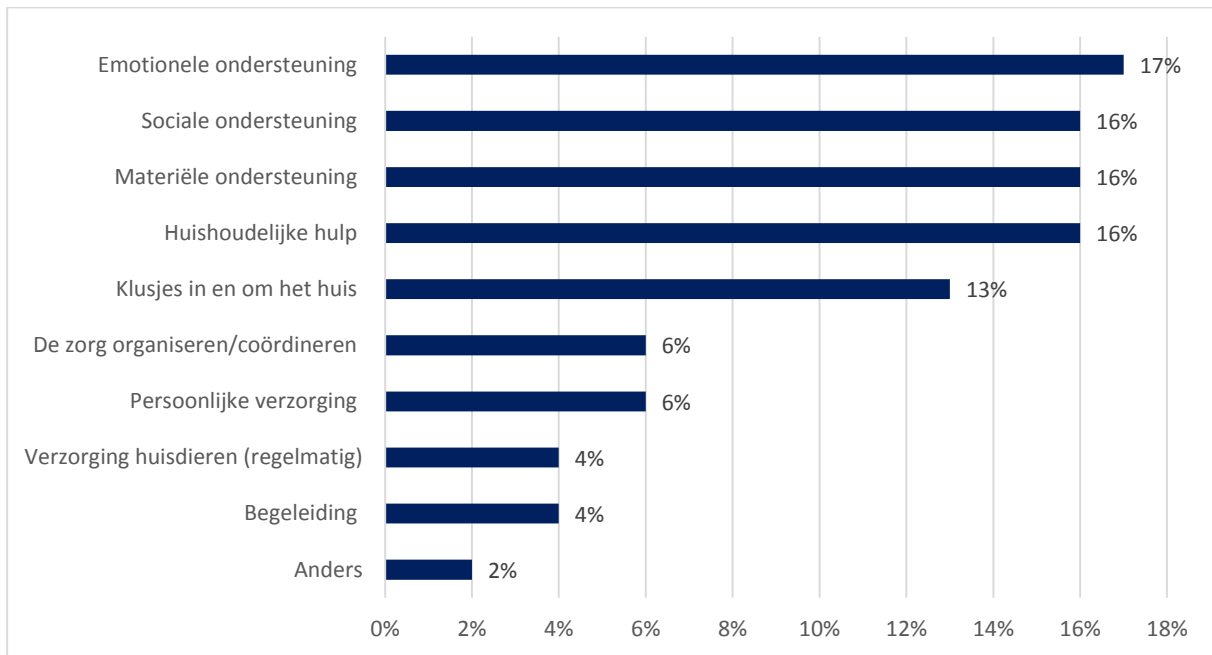
De meeste mantelzorg wordt verleend aan (schoon)ouders (39%) en aan de partner of eigen kinderen (21%). Daarna volgen buren en vrienden of bekenden met 14% en ook geeft 12% mantelzorg aan overige familie. Er wordt dus relatief gezien weinig mantelzorg verleend aan buren en vrienden of bekenden.

Figuur 21: Aan wie geeft u mantelzorg?, in percentages

De mantelzorg voor buren wordt vooral gedaan door de oudere leeftijdsgroepen. Dit geldt ook voor de mantelzorg aan partner of kinderen. De mantelzorg voor (schoon)ouders wordt vooral gedaan door de leeftijdsgroep 45 tot 65 jaar (71%) en 18 tot 25 jaar (16%).

Figuur 22: Mantelzorgtaken geboden door de respondenten, in percentages

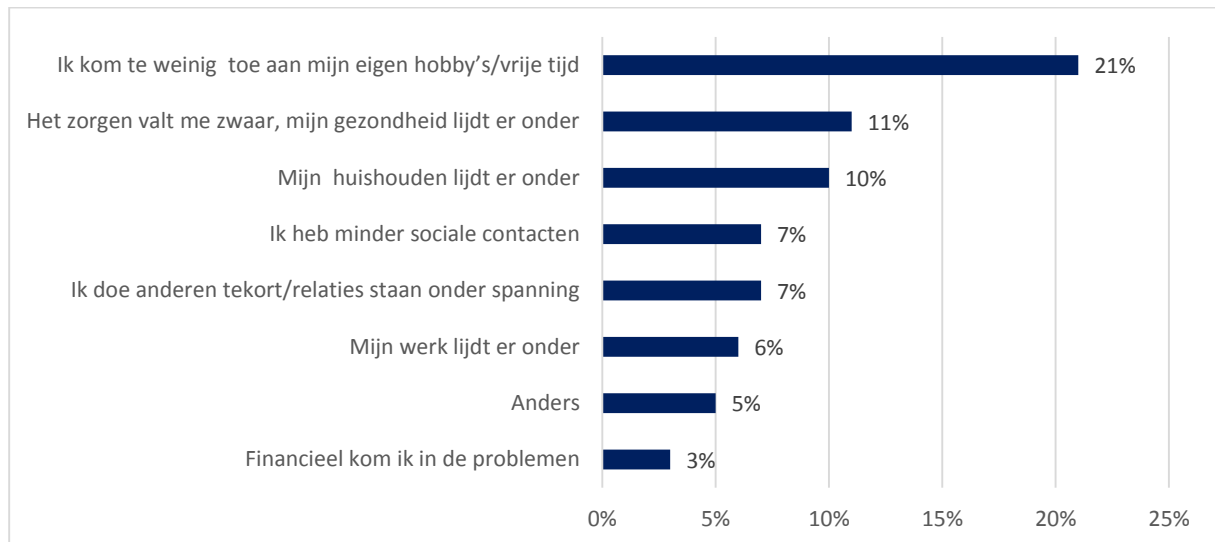

Mantelzorgers verrichten vaak verschillende mantelzorgtaken. Van de mantelzorgtaken is 'emotionele ondersteuning' het meest genoemd (17%), gevolgd door 'sociale ondersteuning', 'materiële ondersteuning' en 'huishoudelijke hulp' (alle 16%).

De respondenten hebben als belangrijkste reden om mantelzorg te geven 'ik voel me verantwoordelijk' (25%) het meest geantwoord. Op de tweede plek staat 'ik geef zorg omdat we samen een relatie hebben, we zijn er voor elkaar' (21%). Ook is vaak genoemd dat de respondenten zich verplicht voelen om de zorg te geven, vanwege de band die ze met de zorgontvanger hebben (14%).

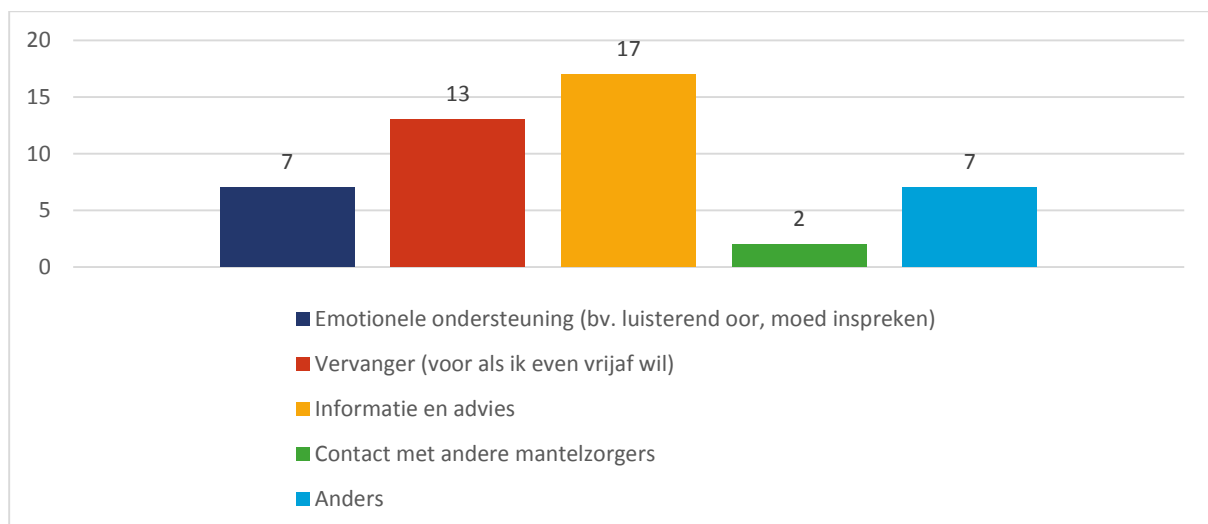
Mantelzorg verlenen kan soms leiden tot het ervaren van belasting op verschillende vlakken. 34% van de respondenten heeft aangegeven het verlenen van zorg als belastend te ervaren en beperkingen bij andere activiteiten. Dit wordt het meest ervaren op het gebied van eigen tijd en het niet meer toekomen aan eigen hobby's (21%). Ook geeft 11% van de mantelzorgers aan dat het zorgen soms zwaar valt en dat de gezondheid er onder lijdt. Verder lijdt bij 10% van de mantelzorgers het huishouden eronder. Provinciaal gezien zegt 11% van de Friese mantelzorgers zwaar belast te zijn (GGD, 2012).

Figuur 23: Ervaren belasting, in percentages

5% van de respondenten geeft aan dat ze graag ondersteuning willen bij hun mantelzorgtaken. En nog eens 12% zegt dit misschien te willen hebben. In aantallen gaat dit om 37 respondenten. Van deze groep hebben respondenten met een lager inkomen vaker aangegeven ondersteuning te willen ontvangen dan respondenten met een hoger inkomen.

Figuur 24: Ondersteuningsbehoefte bij mantelzorg, in aantallen

De meeste behoefte is aan informatie en advies op het gebied van mantelzorg. Op de tweede plek komt een vervanger, voor wanneer de mantelzorger even vrijaf wil. Andere ondersteuningsbehoeften die worden genoemd zijn: 'Financiële vergoeding om eens een uitstapje te doen', 'Een laagdrempelige plaats waar verzoeken tot mantelzorg te zien zijn, bijvoorbeeld Facebook of een website' en 'Duo-fietsen met familie en bekenden vanuit Noordwolde'.

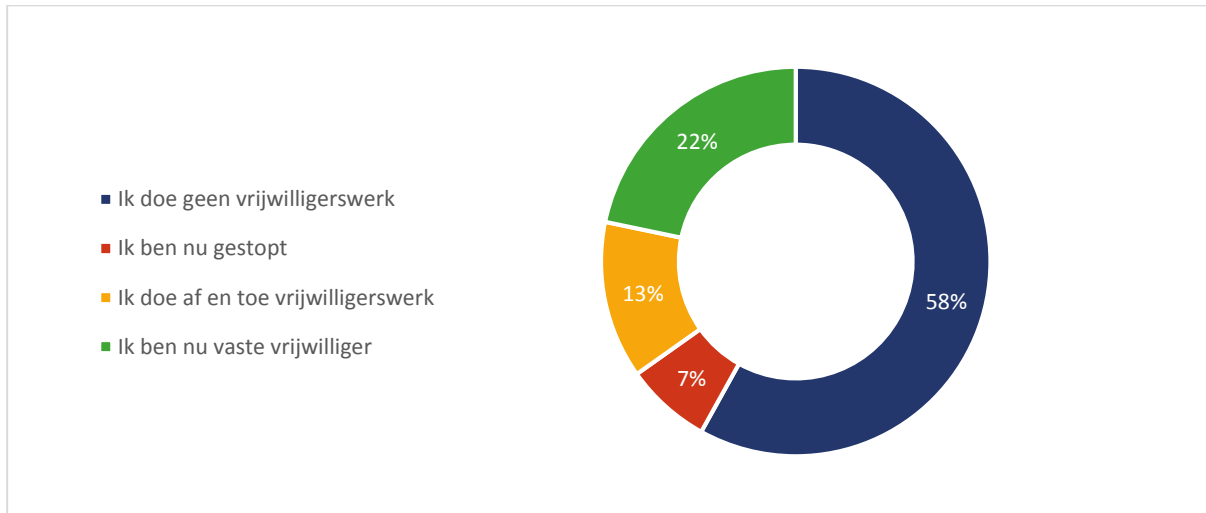

Hoofdstuk 5: Vrijwilligerswerk

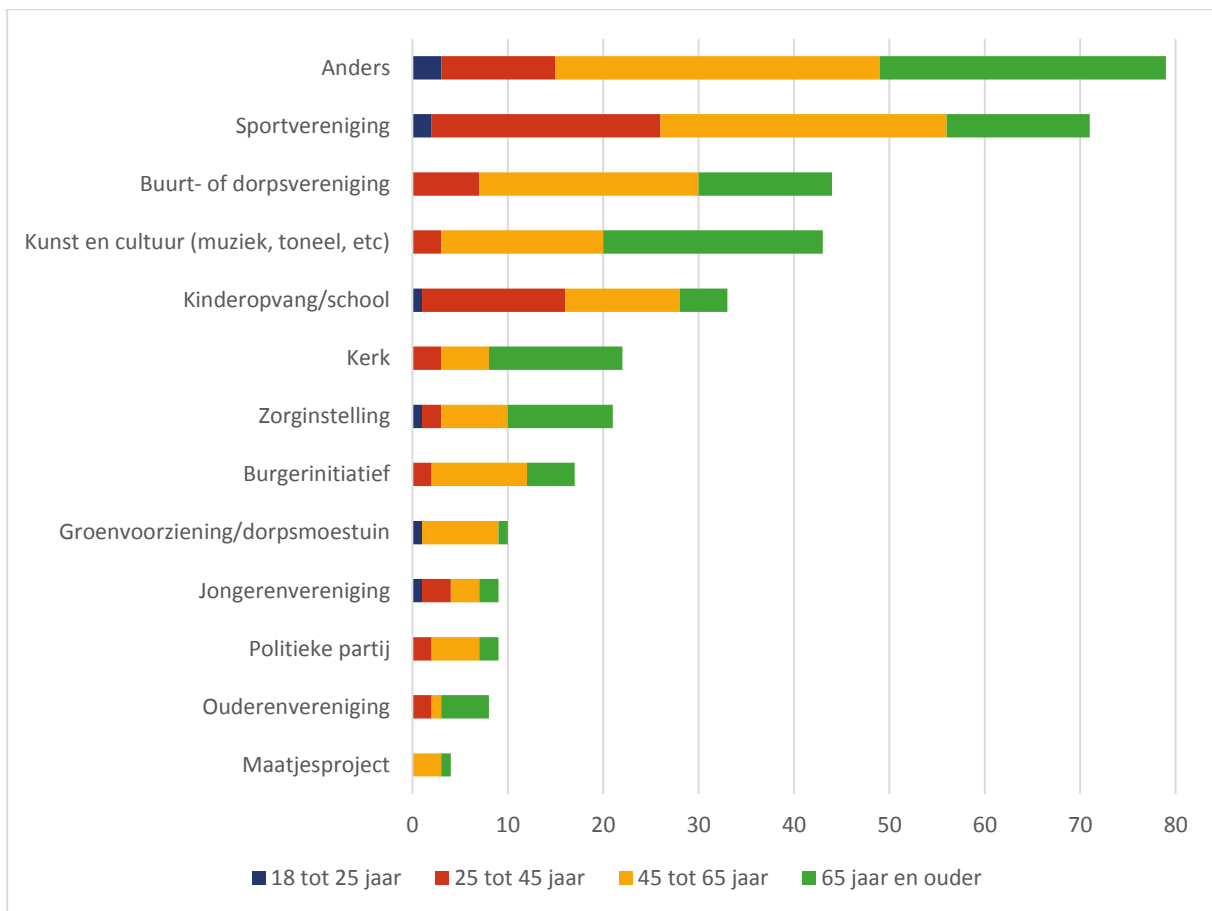
Vrijwilligerswerk is het in georganiseerd verband vrijwillig en onbetaald werkzaamheden verrichten voor anderen of de samenleving (CBS). Deze definitie is ook gebruikt in dit onderzoek. Gevraagd is naar de aard en omvang van het vrijwilligerswerk van de respondenten en naar de behoefte aan ondersteuning.

Figuur 25: Vrijwilligerswerk, in percentages

247 respondenten (42%) hebben aangegeven de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk te hebben gedaan. Hiervan is 7% inmiddels gestopt, en 22% is vaste vrijwilliger. Mannen (43%) doen net iets vaker vrijwilligerswerk dan vrouwen (41%). Uit landelijke cijfers van het CBS (2014) blijkt dat het meeste vrijwilligerswerk wordt gedaan in Zuid Friesland. Bijna 6 op de 10 inwoners in Zuid Friesland zou actief zijn als vrijwilliger. In dat opzicht lijkt het percentage respondenten dat in Noordwolde heeft aangegeven vrijwilligerswerk te doen lager. Wat wel overeenkomt met de landelijke cijfers is dat het meeste vrijwilligerswerk wordt gedaan bij sportverenigingen (figuur 26).

Figuur 26: Soort vrijwilligerswerk naar leeftijd, in aantallen

In Noordwolde wordt het meest vrijwilligerswerk gedaan bij sportverenigingen. De jongere leeftijdsgroepen (18 tot 25 en 25 tot 45 jaar) doen vooral vrijwilligerswerk bij sportverenigingen en scholen. Mannen doen vaker vrijwilligerswerk op het gebied van buurt- of dorpsverenigingen, sportverenigingen, in de politiek en burgerinitiatieven. Vrouwen zijn vaker actief bij zorginstellingen en scholen. Ook dit komt overeen met landelijk cijfers over vrijwilligerswerk.

Andere organisaties waar vrijwilligerswerk wordt gedaan en die meerdere keren genoemd zijn; het Vlechtmuseum (3), Kringloop/Kledingbank (4), Voedselbank (3), Wereldwinkel (3), Zonnebloem (4), Dorpsarchief (3), tafeltje dekje (2), en de nodige eigen initiatieven.

Figuur 27: Motivatie om vrijwilligerswerk te doen, in percentages

De respondenten zijn gevraagd naar hun motivatie om vrijwilligerswerk te doen. Ze konden hier meerdere antwoorden geven. De meest genoemde motivatie voor het doen van vrijwilligerswerk is de verbondenheid met de doelstelling van de organisatie (55%). Ook vinden veel respondenten het leuk, interessant werk of vinden ze het fijn om iets voor de samenleving te kunnen betekenen.

Bijna drie kwart van de respondenten heeft aangegeven gemiddeld tot 4 uur tijd per week te besteden aan vrijwilligerswerk. 10% besteedt meer dan 8 uur per week aan vrijwilligerswerk.

Op de vraag of de respondenten ondersteuning/ hulp nodig hebben van de gemeente om vrijwilligerswerk te (gaan) verrichten, geeft 3% ja aan en 13% misschien. Dit gaat in totaal om 57 respondenten.

Figuur 28: Ondersteuningsbehoefte bij vrijwilligerswerk, in aantallen

Er is het meeste behoefte aan inzicht in vacatures voor vrijwilligerswerk en hulp bij het uitzoeken welk vrijwilligerswerk het beste past.

Andere ondersteuningsbehoeften die zijn aangegeven: registratie van vrijwilligersactiviteiten in geval van werkloosheid, een platform om huiswerkbegeleiding te kunnen aanbieden, huisvesting dorpsbelang, ondersteuning van de gemeente bij de Voedselbank organisatie.

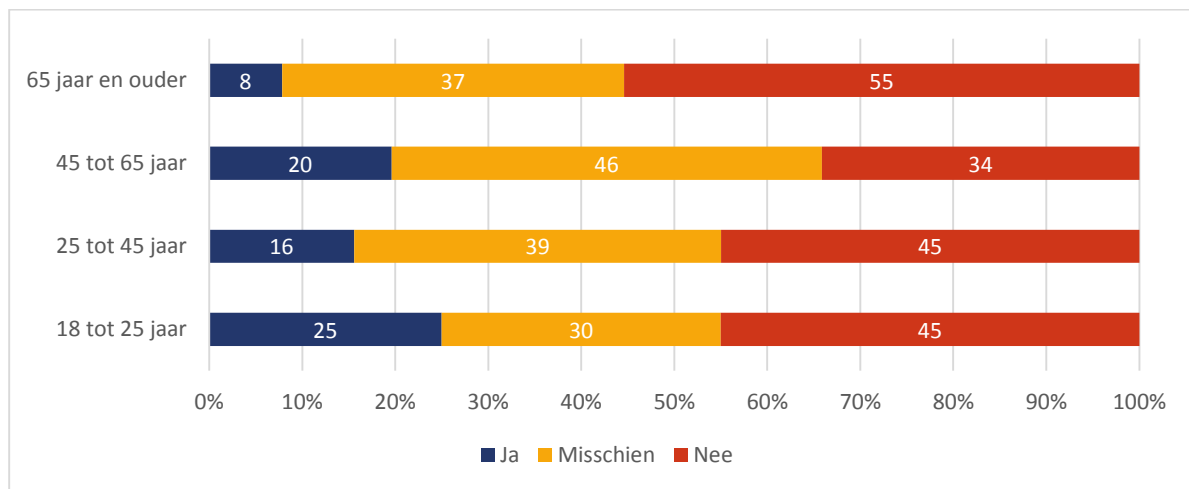

Hoofdstuk 6: Anderen willen helpen

In dit hoofdstuk staat centraal wat de respondenten willen betekenen voor anderen. Het gaat hierbij om het helpen bij dagelijkse activiteiten, helpen bij het verbeteren van sociale contacten en de vraag of de respondenten mantelzorg en/of vrijwilligerswerk willen doen.

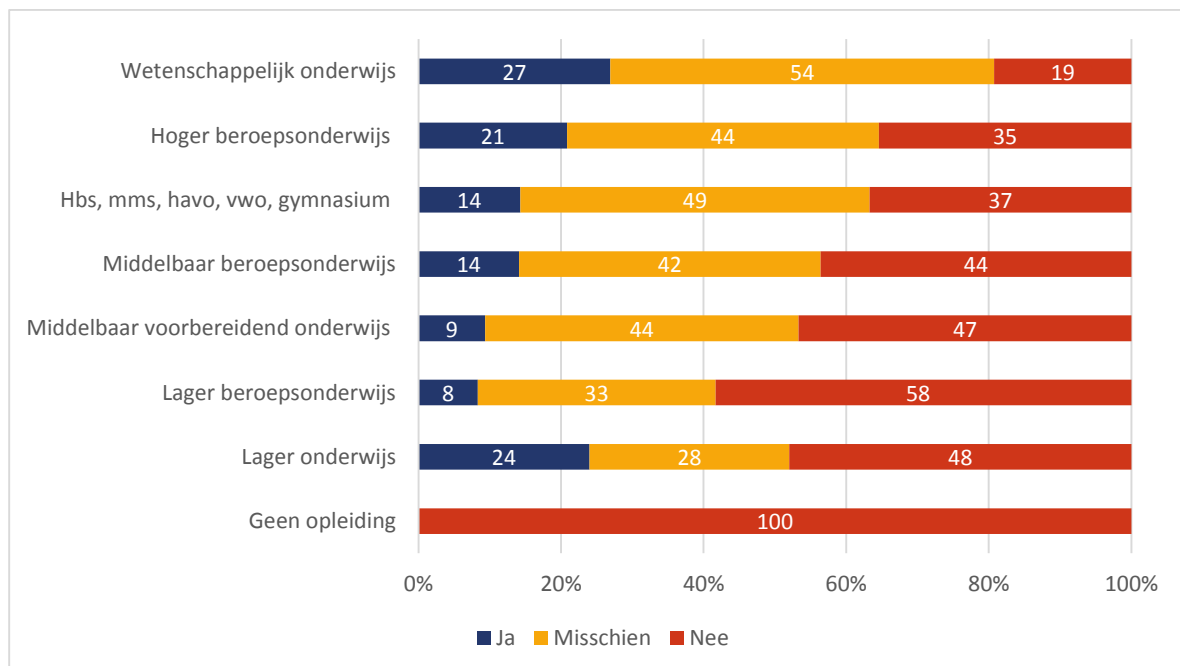
Steeds vaker wordt het eigen netwerk aangesproken om ondersteuning en hulp te bieden aan familie, vrienden, kennissen en buren die niet meer alles zelfstandig kunnen doen. Soms hebben mensen geen eigen netwerk waar ze op terug kunnen vallen en dan is het fijn als anderen willen helpen. Om die reden is de respondenten gevraagd of zij anderen zouden willen helpen bij dagelijkse activiteiten. 331 respondenten (56%) heeft aangegeven (misschien) wel anderen te willen helpen.

Figuur 29: Anderen willen helpen bij dagelijkse activiteiten, in percentages

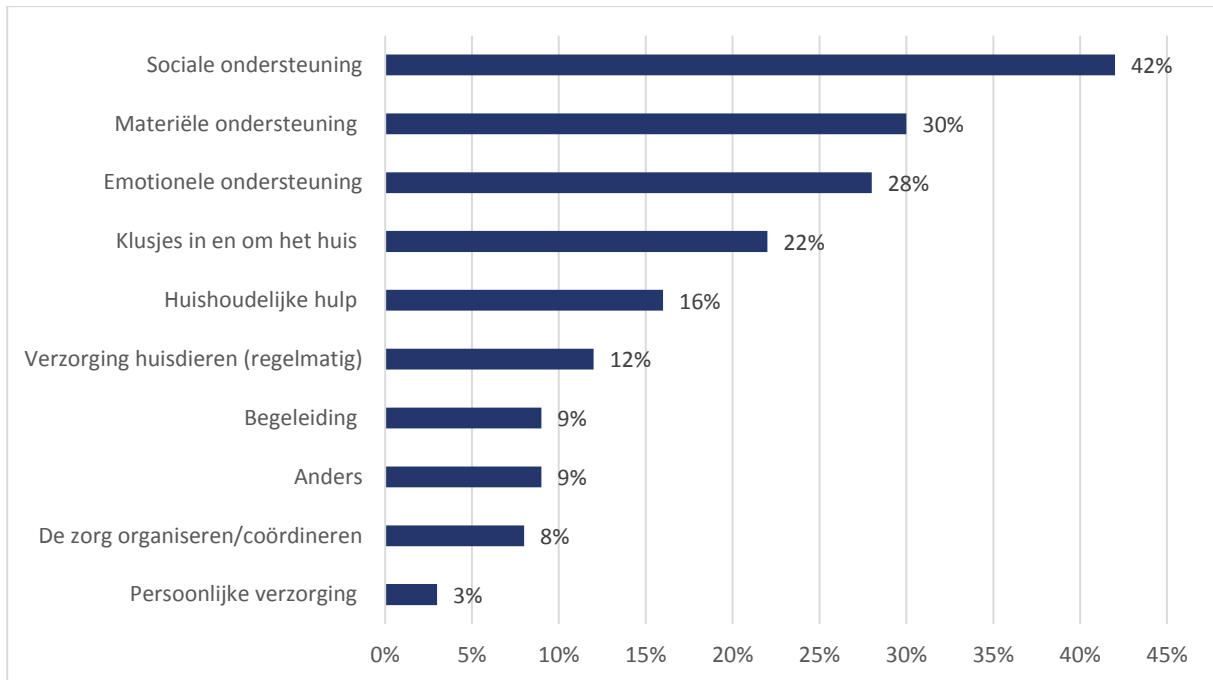
In figuur 29 is te zien dat 25% van de respondenten uit de leeftijdsgroep 18 tot 25 aangegeven heeft om anderen te willen ondersteunen. Hoe hoger het opleidingsniveau en ook hoe hoger het inkomen, hoe vaker respondenten aangeven anderen te willen helpen met activiteiten in het dagelijks leven (figuur 30).

Figuur 30: Anderen willen helpen met dagelijkse activiteiten en opleidingsniveau, in percentages

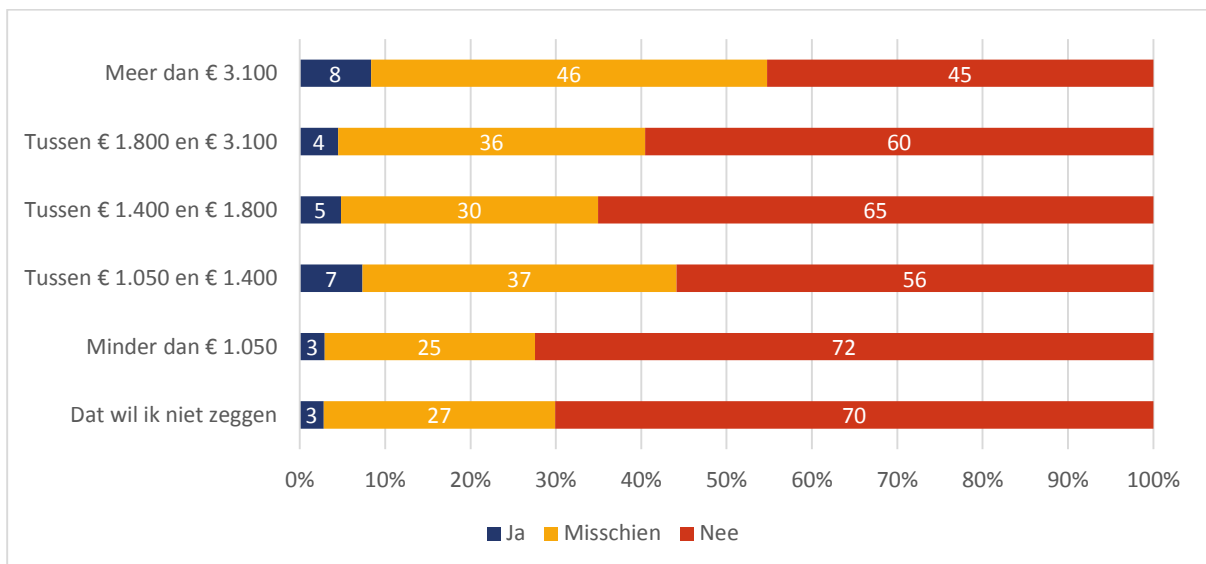
De respondenten is gevraagd wat voor soort ondersteuning zij zouden willen bieden. Er waren meerdere antwoorden mogelijk en om die reden zijn de percentages totaal meer dan 100%. Sociale ondersteuning is het meest genoemd als hulp die ze willen bieden aan anderen bij dagelijkse activiteiten.

Figuur 31: Soort ondersteuning bij dagelijkse activiteiten aan anderen willen bieden

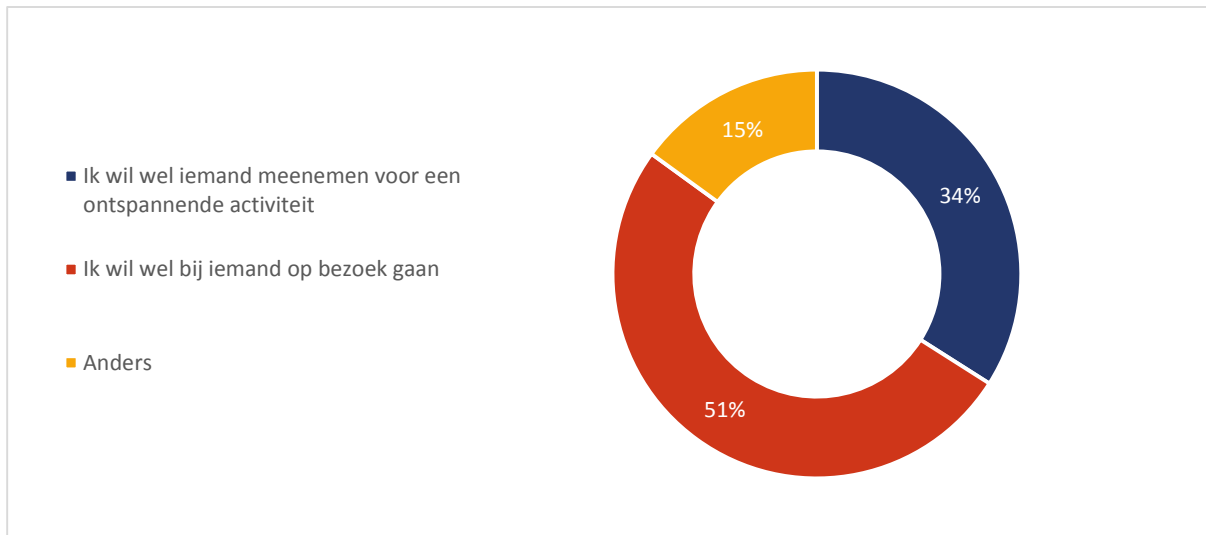
39% van de respondenten heeft aangegeven dat ze mensen in Noordwolde willen helpen om met andere mensen in contact te komen. Dit gaat in totaal om 228 respondenten. Vooral mensen met een netto huishoudinkomen van minimaal € 3.100 willen helpen bij het verbeteren van sociale contacten. Verder is er weinig verschil te zien in de leeftijdsgroepen of tussen mannen en vrouwen.

Figuur 32: Anderen willen helpen bij het verbeteren van sociale contacten

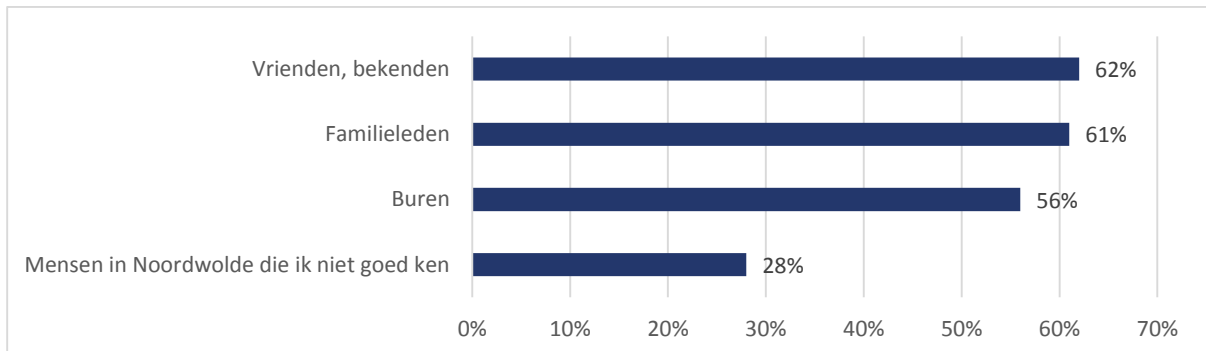
Om mensen te helpen om met anderen in contact te komen, kunnen er verschillende activiteiten ondernomen worden. De helft van de respondenten die hebben aangegeven anderen te willen helpen, geven aan bij iemand op bezoek te willen gaan (51%). Ook wil 34% wel iemand meenemen voor een ontspannende activiteit (figuur 33). Bij 'Anders, namelijk...' zijn voorbeelden gegeven zoals: activiteiten bedenken voor een bepaalde doelgroep, mensen bewegen om gezamenlijke naar activiteiten te gaan, ANBO, Zonnebloem, mensen bellen die willen praten, ruimte en gelegenheid bieden in het buurthuis.

Figuur 33: Soort ondersteuning die de respondenten willen bieden voor het verbeteren van sociale contacten, in percentages

Vervolgens is gevraagd of de respondenten mantelzorg aan mensen in Noordwolde willen verlenen. Deze vraag is gesteld aan alle respondenten, dus ook de respondenten die al mantelzorg verlenen. Hier heeft 3% ja op geantwoord en 26% misschien. Totaal gaat dit om 172 respondenten.

Figuur 34: Aan wie wil men mantelzorg geven?, in percentages

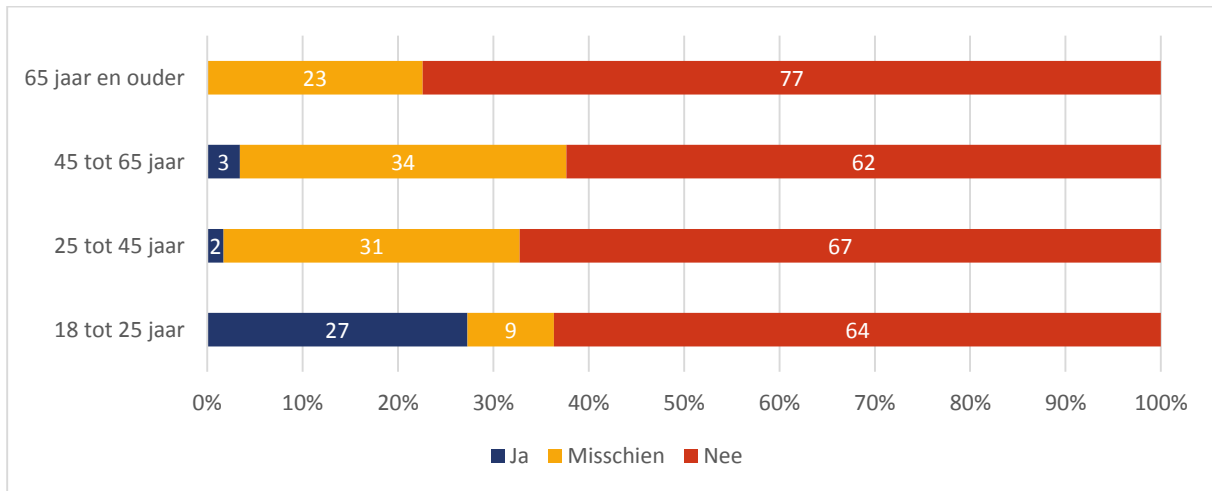

De 172 respondenten die hebben aangegeven mantelzorg te willen verlenen, geven deze hulp het liefst aan vrienden, bekenden en familieleden. Ook wil 56% van deze respondenten wel mantelzorg verlenen aan buren. Bij mensen die ze niet goed kennen wil iets minder, namelijk 28% mantelzorgtaken verrichten. Opmerkingen daarbij zijn, dat het zeer persoon gerelateerd is en dat er een klik moet zijn. Een andere opmerking is dat het geloofsgenoten moeten zijn.

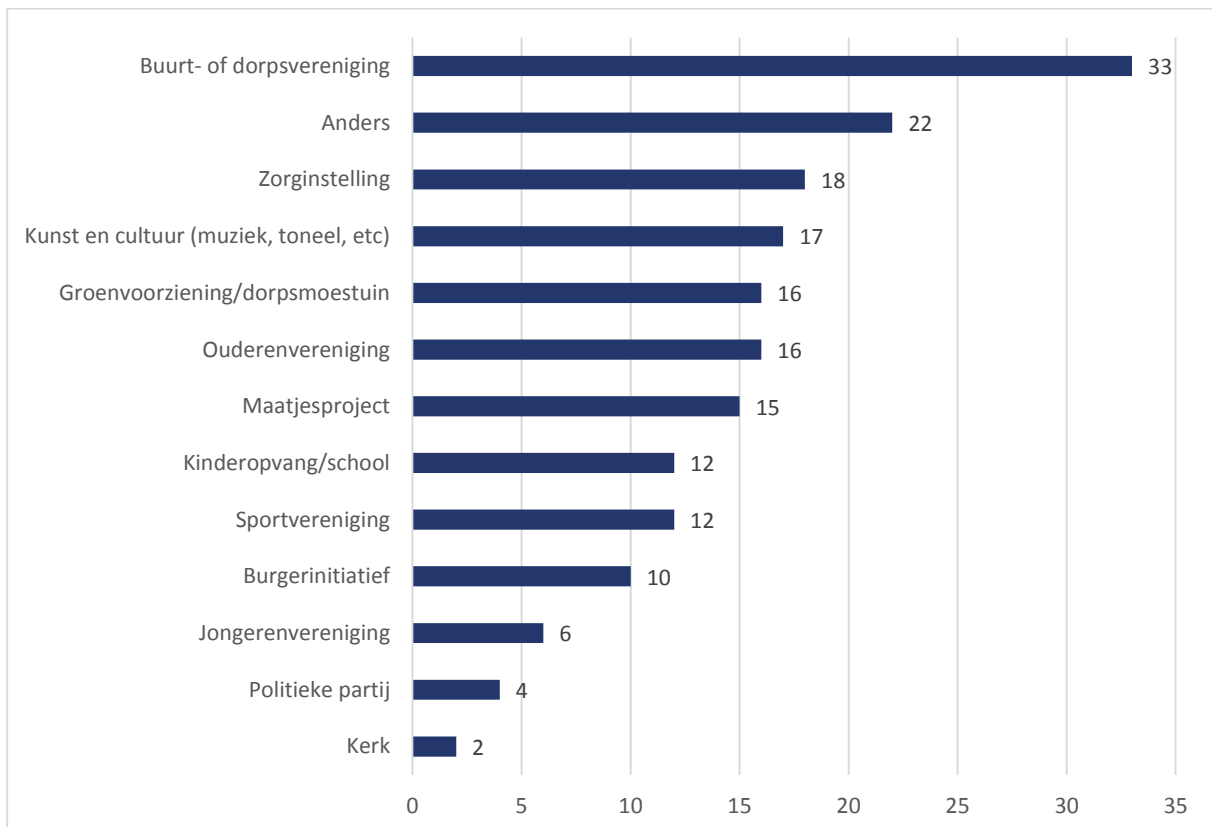
Op de vraag of de respondenten vrijwilligerswerk zouden willen doen heeft 32% geantwoord dit (misschien) te willen doen. Dit gaat om 107 respondenten. In figuur 34 is te zien dat jongeren vaker bereid zijn om vrijwilligerswerk te doen dan respondenten die 65 jaar en ouder zijn.

Figuur 35: Percentage respondenten dat vrijwilligerswerk wil gaan doen

In figuur 36 is te zien dat de respondenten die hebben aangegeven eventueel vrijwilligerswerk te willen doen, vooral actief willen worden bij een buurt- of dorpsvereniging. Ook zijn veel respondenten met eigen ideeën gekomen. Een aantal voorbeelden: dorpsarchief, natuurorganisaties, dierenasiel, helpen met taal, oudere burens, passen op kleinkinderen, materiële ondersteuning, reparatie (klusjes in huis), ondersteuning computergebruik.

Figuur 36: Soort vrijwilligerswerk dat men wil gaan doen, in aantallen

De respondenten is ook gevraagd wat de reden is om (nog) geen vrijwilligerswerk te doen. Figuur 37 laat zien dat de belangrijkste reden is dat ze het al te druk hebben (40%) en dat ze zich niet willen vastleggen (30%). Andere redenen die genoemd zijn: onregelmatig thuis/werktijden, geen idee van de mogelijkheden, nog niemand toegewezen gekregen, mantelzorgtaken, nog niets gevonden wat bij mij past

Figuur 37: Motivatie om (nog) geen vrijwilligerswerk te doen, in percentages

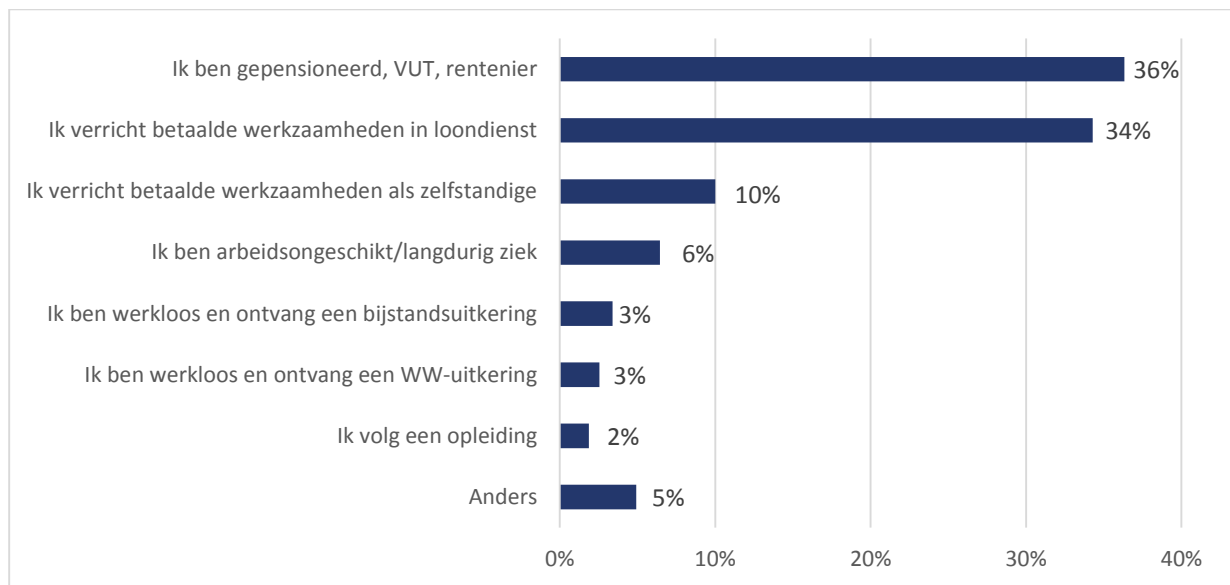

Hoofdstuk 7: Betaald werk en financieel kunnen rondkomen

Hoofdstuk 7 gaat over economische participatie. Gevraagd is naar de arbeidsparticipatie, de eventuele ondersteuningsbehoefte op financieel gebied en in welke mate de respondenten kunnen rondkomen van hun inkomen.

Allereerst is in figuur 38 de arbeidsparticipatie van de respondenten weergegeven. Dit is hetzelfde figuur als in hoofdstuk 1 (figuur 6). Daar is al genoemd dat het aantal respondenten dat deelneemt op de arbeidsmarkt lager is dan het gemiddelde in de gemeente. Dit is te verklaren doordat er een grote groep respondenten van 65 jaar en ouder heeft meegedaan aan dit onderzoek.

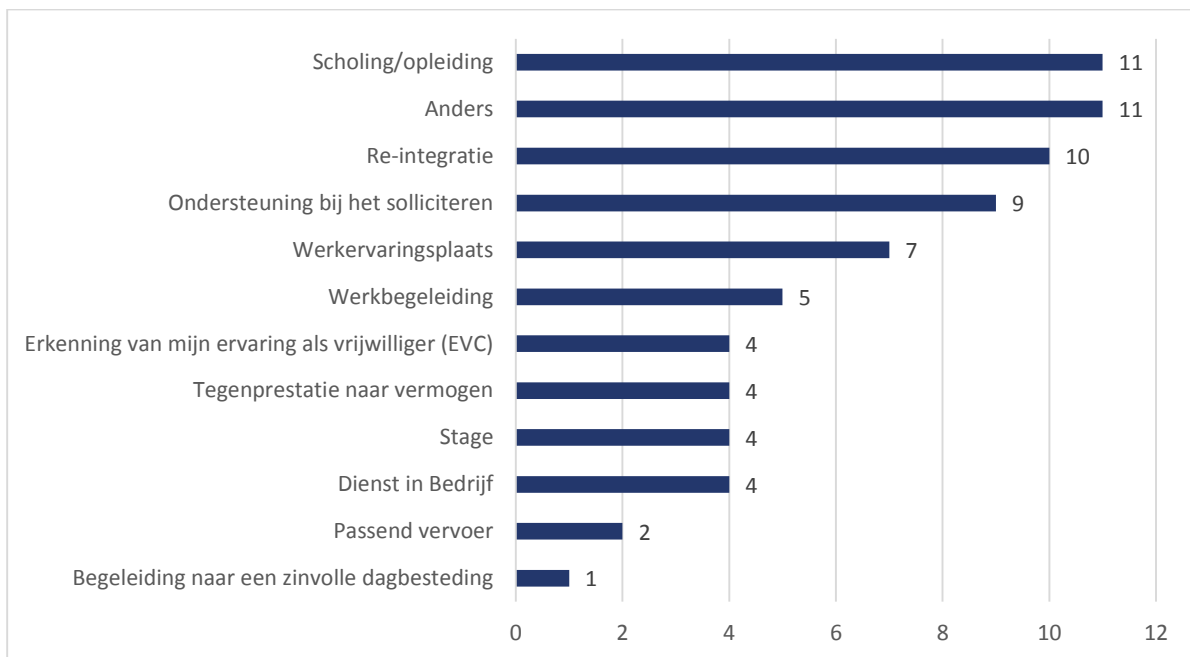
Figuur 38: Arbeidsparticipatie, in percentages

De respondenten is gevraagd of zij ondersteuning/hulp nodig hebben van de gemeente of van een andere organisatie om betaald werk te krijgen. 4% heeft hier ja op geantwoord en 8% misschien. Dit gaat om totaal 33 respondenten die hebben aangegeven (misschien) hulp nodig te hebben om werk te vinden.

Dit zijn logischerwijs de respondenten die op dit moment werkloos zijn. 80% van de respondenten die werkloos is en een bijstandsuitkering krijgt, geeft aan hulp nodig te hebben bij het vinden van betaald werk. Bij de respondenten die werkloos zijn en een WW-uitkering ontvangen, is dit minder, namelijk 53%. Van de arbeidsongeschikten en langdurig zieken geeft 24% dit aan en bij de respondenten die een opleiding volgen 45%.

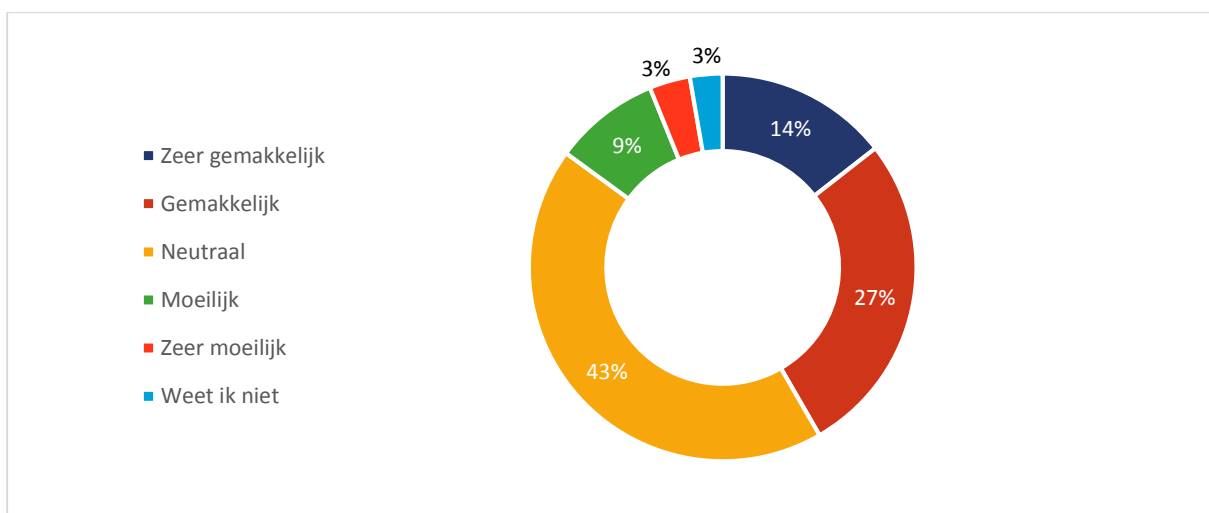
Figuur 39: Ondersteuningsbehoefte op gebied van arbeidsondersteuning, in aantallen

Figuur 39 geeft in aantallen aan waar de ondersteuningsbehoefte ligt op het gebied van begeleiding naar betaald werk. Hier waren meerdere ondersteuningsvormen mogelijk. Een derde van de respondenten die hulp wil, geeft aan graag te worden ondersteund door middel van scholing/opleiding. Ook is re-integratie en ondersteuning bij solliciteren veel genoemd. Andere hulp die niet in bovenstaand rijtje staat zijn: door ziekte aangepast werk/werkplek, mond op mond reclame, via ex-werkgevers.

Financieel kunnen rondkomen is belangrijk om goed mee te kunnen doen in de maatschappij. Om die reden is er gevraagd hoe gemakkelijk of moeilijk de respondenten kunnen rondkomen van het totale huishoudinkomen. 12% heeft aangegeven moeilijk tot zeer moeilijk financieel rond te kunnen komen. Landelijk kan 15% van de Nederlandse huishoudens moeilijk tot zeer moeilijk rondkomen (CBS, 2015). Cijfers van de GGD (2012) geven aan dat 20% van de 19- tot 65-jarigen in de gemeente Weststellingwerf moeite heeft om financieel rond te kunnen komen.

Figuur 40: Percentage respondenten dat gemakkelijk of moeilijk financieel kan rondkomen

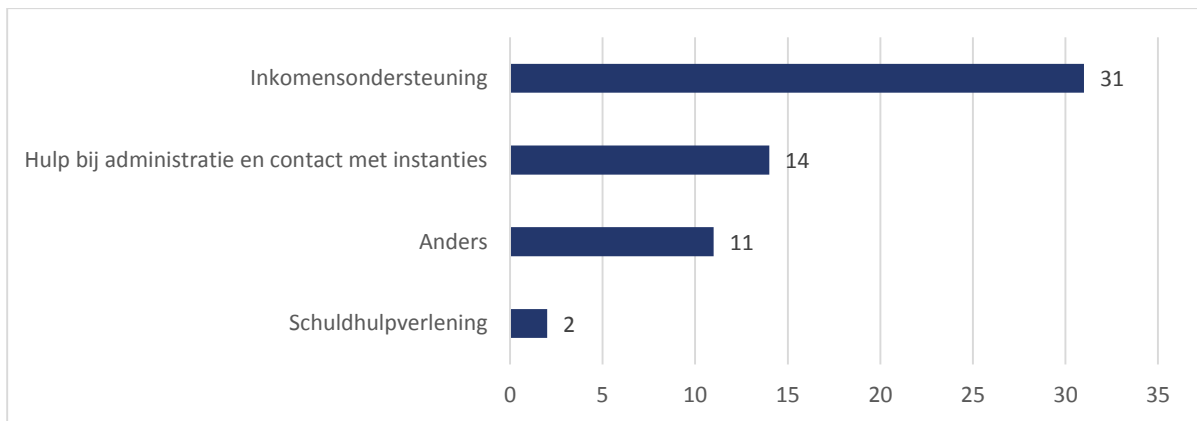

De oudere leeftijdsgroep (65 jaar en ouder) ervaart het minst vaak problemen om financieel rond te komen (2%). Bij de leeftijdsgroepen 45 tot 65 jaar en 25 tot 45 jaar geeft ongeveer 18% aan moeite te hebben met het financieel rondkomen.

9% van de respondenten geeft aan (misschien) ondersteuning nodig te hebben van de gemeente of van een andere organisatie. Dit gaat in totaal om 52 respondenten. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan behoefte te hebben aan inkomensondersteuning. Ook zeggen 14 respondenten hulp te willen bij administratie en contact met instanties.

De overige ondersteuningsbehoeften die genoemd zijn bij 'anders, namelijk...' zijn: meer PGB, reiskosten verstandelijk beperkte zoon, financiële hulp bij een opleiding, wijziging van de ziektekostenverzekering en de eigen bijdrage naar een normaal niveau.

Figuur 41: Ondersteuningsbehoefte op financieel gebied, in aantallen

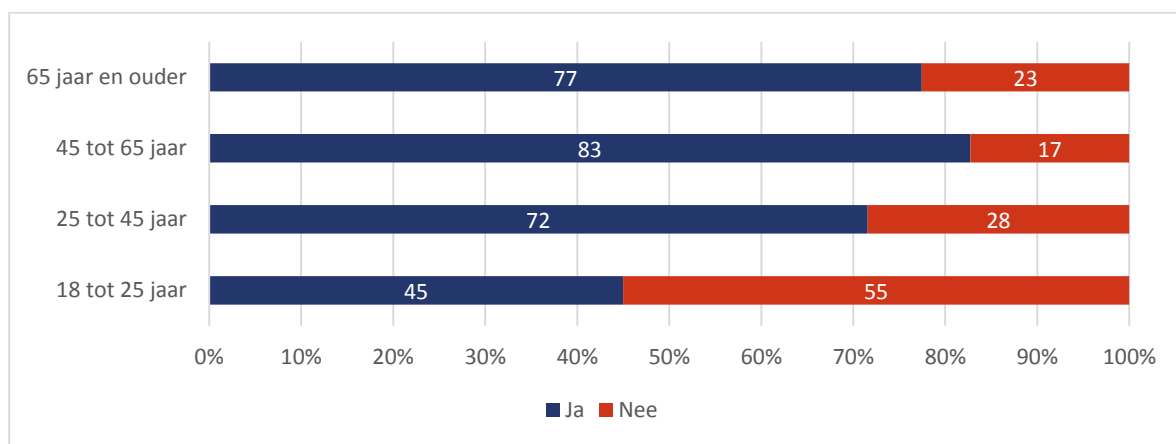

Hoofdstuk 8: Bekendheid met de voorzieningen

Voor de inwoners van Noordwolde is het belangrijk dat de informatievoorziening vanuit de gemeente goed geregeld is en dat bekend is waar ze terecht kunnen voor ondersteuning bij bepaalde problemen. Dit hoofdstuk geeft inzicht in welke mate de respondenten bekend zijn met drie voorzieningen van de gemeente. Het gaat om de bekendheid met de Vlechtwerkers, Dienst in Bedrijf en het Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg. Ook was er ruimte voor respondenten om opmerkingen te plaatsen bij de Vlechtwerkers en Dienst in Bedrijf. Een samenvatting van deze opmerkingen is te vinden in Bijlage 1 van dit rapport.

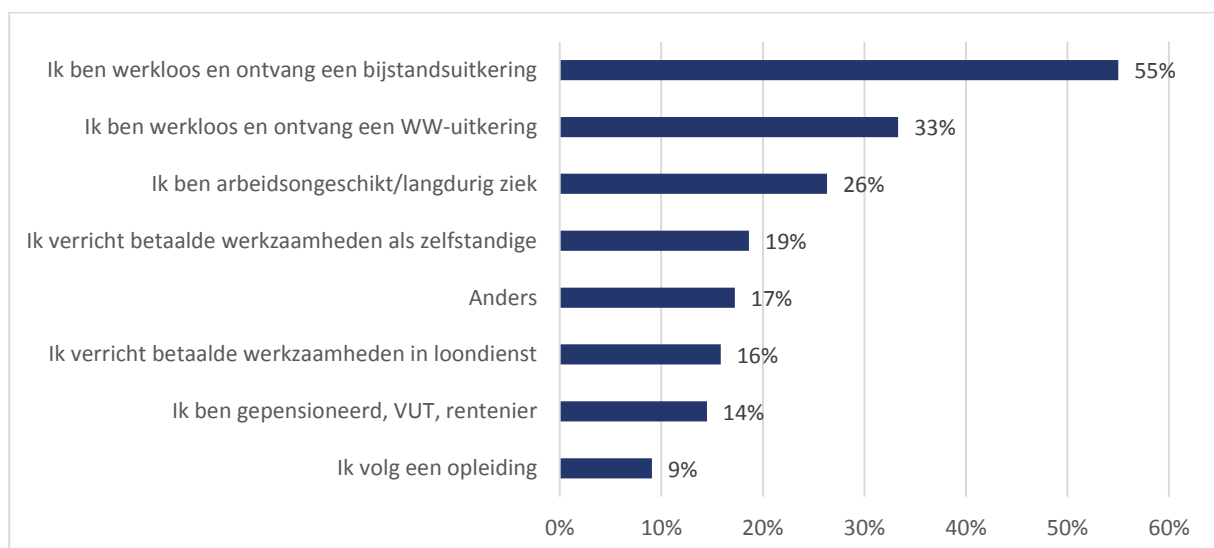
Alle respondenten is gevraagd of zij hebben gehoord van de Vlechtwerkers. 77% heeft aangegeven hiermee bekend te zijn. Ook is gevraagd of ze bekend zijn met De werkzaamheden. 38% heeft aangegeven dat ze weten wat de werkzaamheden van de Vlechtwerkers inhouden en 49% een beetje. In figuur 42 is te zien dat de jongere leeftijdsgroepen minder bekend zijn met de Vlechtwerkers dan de oudere leeftijdsgroepen.

Figuur 42: Percentage van de respondenten dat heeft gehoord van de Vlechtwerkers

Dienst in Bedrijf is gericht op de re-integratie naar werk en participatie in de samenleving. Slechts 18% van de respondenten heeft gehoord van Dienst in Bedrijf. Om te zien wie de respondenten zijn is in figuur 43 een uitsplitsing gemaakt naar de werksituatie. Hieruit blijkt dat 55% van de respondenten die werkloos is of een bijstandsuitkering ontvangt wel gehoord heeft van Dienst in Bedrijf. Dit geldt ook voor 33% van de respondenten die werkloos is en een WW-uitkering ontvangt. 42% van de respondenten die bekend is met Dienst in Bedrijf weet ook wat de werkzaamheden zijn en 50% geeft aan dit een beetje te weten.

Figuur 43: Percentage respondenten, uitgesplitst naar werksituatie dat bekend is met Dienst in Bedrijf

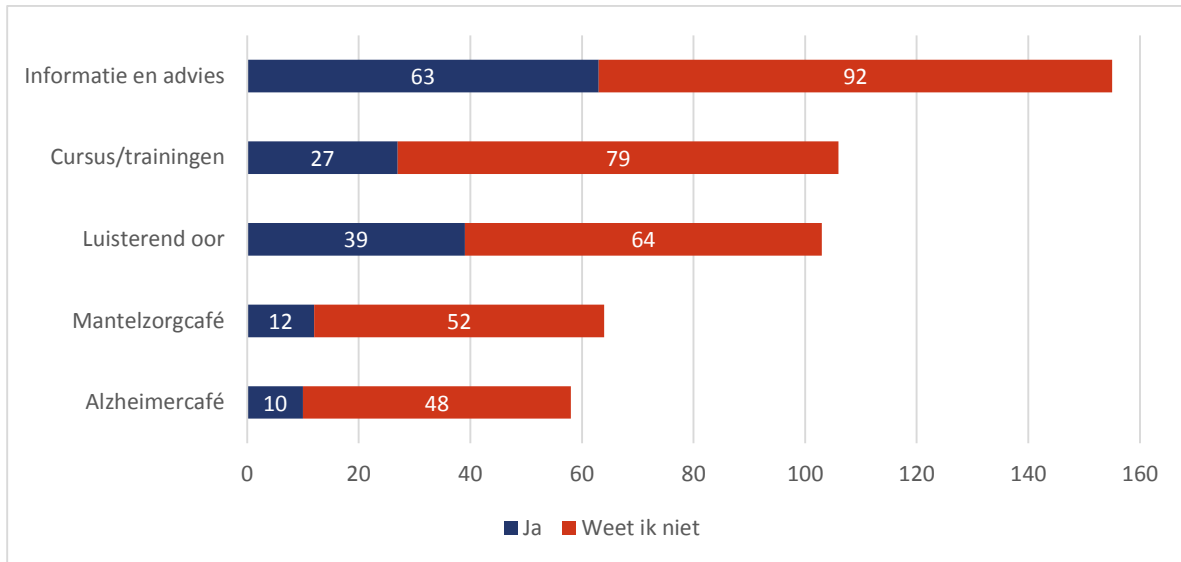

Ook het Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg is nog niet bij alle respondenten bekend. Slechts 17% van de respondenten geeft aan Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg te kennen en 25% kent het een beetje. Vrouwen kennen dit steunpunt beter dan mannen.

Er is gevraagd in hoeverre de respondenten behoefte hebben aan het aanbod van Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg. Er is vooral behoefte aan Informatie en advies. Daarnaast is er ook vraag naar een luisterend oor en cursus/trainingen. Behoeftes aan een Alzheimercafé en Mantelzorgcafé zijn iets minder vaak genoemd.

Figuur 44: Behoeftes aan het aanbod van Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg, in aantallen

Vervolgens is gevraagd of men zaken mist in het ondersteuningsaanbod. 22 respondenten hebben aangegeven bepaalde zaken te missen in het aanbod van Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg. Negen respondenten hebben aangegeven dat ze iets missen, maar dat ze niet weten wat. Andere ondersteuningsbehoeften die zijn genoemd: toegankelijkheid, meer bekendheid/PR, ondersteuning hulp bieden bij Autisme spectrum stoornissen, kinderen met een beperking en financiële problemen, relatie met ondernemers en zorgorganisaties in de regio verbeteren.

Hoofdstuk 9: Conclusies en aanbevelingen

Het Participatiewiel is een veelgebruikt model waarmee de participatie van burgers centraal staat in relatie tot het beleid in het sociale domein. Dit onderzoek had als doelstelling om de inwoners van Noordwolde te bevragen op de mate van economische en maatschappelijke participatie. Dit is gebeurd op de doelen zoals benoemd in het Participatiewiel: Zelfredzaam zijn, ontmoeten, voor anderen zorgen, bijdragen aan de samenleving, betaald werken en financieel gezond zijn. Daarbij is gevraagd naar de ondersteuningsbehoeften, zodat de gemeente en andere organisaties gerichte hulp kunnen bieden om deze doelen voor iedereen zo toegankelijk mogelijk te maken. De conclusies uit dit rapport worden hieronder puntsgewijs benoemd volgens de doelen van het Participatiewiel en daarna volgen aanbevelingen.

Conclusies

De deelnemers aan het onderzoek tonen zich behoorlijk zelfredzaam en zijn op diverse terreinen maatschappelijk actief. De meeste mensen tonen zich tevreden met hun sociale contacten, maar er is ook sprake van eenzaamheid onder enkele respondenten. De bereidheid om elkaar te helpen en bij te dragen aan de samenleving klinkt duidelijk door in de antwoorden. Het aantal respondenten dat actief is in vrijwilligerswerk is echter relatief laag in vergelijking met de traditioneel hoge aantal vrijwilligers in de provincie Fryslân. Rondom vrijwilligerswerk en mantelzorg is er ruimte voor meer vrijwillige inzet te vinden bij sommige groepen, waaronder jongeren en hoger opgeleiden. Uit de antwoorden blijkt dat er behoefte is aan gerichte ondersteuning onder andere bij mantelzorgers en bij mensen die op zoek zijn naar werk en re-integratie. Er bestaat een relatie tussen leeftijd, inkomen en opleiding van de respondenten en de individuele mogelijkheden, wensen en vragen die zij aangeven. Daarnaast blijkt de weg naar de instellingen of bijvoorbeeld naar passende vacatures voor vrijwillige inzet niet bij iedereen bekend.

Zelfredzaam zijn

- 84% van respondenten heeft aangegeven zelfredzaam te zijn en geen ondersteuning nodig te hebben bij dagelijkse activiteiten. 16% ontvangt nu ondersteuning van de gemeenten, waarvan het merendeel ouderen (boven de 65 jaar).
- De meeste ondersteuning wordt op dit moment geboden door de eigen kring van familie, vrienden en bekenden. Het eigen netwerk wordt dus al behoorlijk goed benut. De grootste ondersteuningsbehoefte ligt op het gebied van onderhoud van huis en tuin.
- Een algemene conclusie ten aanzien van de ondersteuningsbehoefte is dat langere inkomensgroepen aangeven meer behoefte te hebben aan ondersteuning dan respondenten met een hoger inkomen (en hogere opleiding). De lagere inkomensgroepen zijn dus minder zelfredzaam.

Ontmoeten

- Acht op de tien respondenten geeft aan dat er mensen zijn waarbij ze terecht kunnen en met wie ze goed kunnen praten. De respondenten zijn over het algemeen best tevreden over hun sociale contacten.
- Eén op de vijf respondenten geeft wel aan zich wel eens eenzaam te voelen. In de leeftijdscategorie 18 tot 25 jaar is dit zelfs het dubbele (40%). De eenzaamheid bij respondenten neemt toe naarmate de gezondheid slechter is.
- Er is vooral behoefte aan iemand die helpt om met anderen in contact te komen.

Voor anderen zorgen

- Ongeveer een derde van de respondenten zorgt voor anderen in de vorm van mantelzorg. 23% daarvan geeft meer dan 8 uur per week mantelzorg.
- Verantwoordelijkheid, een partnerrelatie en je verplicht voelen is het meest genoemd als redenen om mantelzorg te verlenen. Voor de meeste respondenten is het daarmee geen vrije keuze maar wordt het gezien als plicht.
- 15% geeft aan dat het zorgen voor anderen soms zwaar valt en dat de gezondheid er onder lijdt.
- Er is behoefte aan informatie en advies en een vervanger voor als men even vrij af wil.
- De bereidheid om mensen te helpen die mantelzorg nodig hebben is behoorlijk groot.

Bijdrage aan de samenleving

- Ongeveer een derde van de respondenten doet op dit moment vrijwilligerswerk, met name bij sportverenigingen of bij een buurt of dorpsvereniging. De meerderheid 58% doet dus geen vrijwilligerswerk.
- De ondersteuningsbehoeften van inwoners die nog geen vrijwilligerswerk doen, maar dit eventueel wel zouden willen doen, zijn inzicht in vacatures en onderzoek welk vrijwilligerswerk bij ze past.
- Een derde van de respondenten die nog geen vrijwilligerswerk doet, geeft aan dit in de toekomst eventueel wel te gaan doen. Opvallend was dat vooral de leeftijdscategorie 18 tot 25 aan heeft gegeven vrijwilligerswerk te willen gaan doen. De groep die overweegt om vrijwilliger te worden doet dat het liefst bij een buurt- of dorpsvereniging.

Betaald werken en financieel gezond zijn

- De ondersteuningsbehoeften op gebied van betaald werk liggen vooral bij scholing/opleiding.
- 12% van de respondenten geeft aan moeilijk tot zeer moeilijk financieel rond te kunnen komen. Zij hebben vooral behoefte aan inkomensondersteuning en hulp bij hun administratie.

Bekendheid voorzieningen

- Driekwart van de respondenten heeft weleens gehoord van de Vlechtwerkers en daarvan weet 38% wat hun werkzaamheden zijn.
- Slechts 18 % heeft gehoord van Dienst in Bedrijf. Dit percentage ligt wel hoger bij de respondenten die op dit moment geen betaald werk verrichten en een bijstandsuitkering ontvangen (55%).
- 17% geeft aan het Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg te kennen en 25% een beetje.

Aanbevelingen

Allereerst een aantal praktijkgerichte aanbevelingen die direct voortvloeien uit de resultaten van het onderzoek.

- Faciliteer meer ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van klusjes in en om het huis voor mensen die dit niet meer zelfstandig kunnen. Dienst in Bedrijf zou hier een rol in kunnen spelen, bijvoorbeeld door een klussendienst op te zetten met vrijwilligers. Het is daarbij van belang om een goede aansluiting te realiseren tussen de individuele wensen en mogelijkheden van de betrokken vrijwilligers en de hulpvragers.
- Zorg voor meer aandacht op het gebied van eenzaamheid bij ouderen maar vooral ook gericht op 'jong volwassenen'. Denk daarbij bijvoorbeeld aan bewezen effectieve interventies zoals de cursussen Grip en Glans voor ouderen of de interventies voor jongeren die te vinden zijn op de site van het Nederlands Jeugd Instituut (www.nji.nl).
- Stimuleer inwoners om meer gebruik te maken van bestaande ontmoetingsplekken en kijk naar de wensen van de inwoners op het gebied van activiteiten zoals een groepje dat het leuk vindt om zo nu en dan samen te fietsen of te wandelen. De buurtsportcoaches zouden hier een rol in kunnen spelen.
- Het beroep op mantelzorg zal in de toekomst groter worden dus probeer signalen van overbelasting zo vroeg mogelijk aan te pakken. Bied daarnaast meer informatie en advies aan mantelzorgers en zorg voor meer bekendheid over de ondersteuningsmogelijkheden en voorzieningen zoals respijtzorg.
- Zorg voor duidelijk zichtbare vacatures voor vrijwilligers en richt je daarbij ook op de jong volwassenen (18 tot 25 jaar). De uitdaging voor het steunpunt Vrijwilligerswerk en Mantelzorg is om deze groep te bereiken. Er lijkt potentie te liggen bij buurt- en dorpsverenigingen.
- Bied meer ondersteuning op het gebied van (bij)scholing en re-integratietrajecten voor werklozen in aansluiting op hun huidige participatieniveau en persoonlijke kansen en mogelijkheden.
- Zorg ook voor een duidelijk zichtbare dienstverlening op gebied van administratieve hulp voor mensen die financieel moeilijk kunnen rondkomen.

- Vergroot de bekendheid van Dienst in Bedrijf, het Bureau Vrijwilligerswerk en Mantelzorg en ook de werkzaamheden van de Vlechtwerkers.

Aansluitend enkele aanbevelingen met een overstijgend karakter

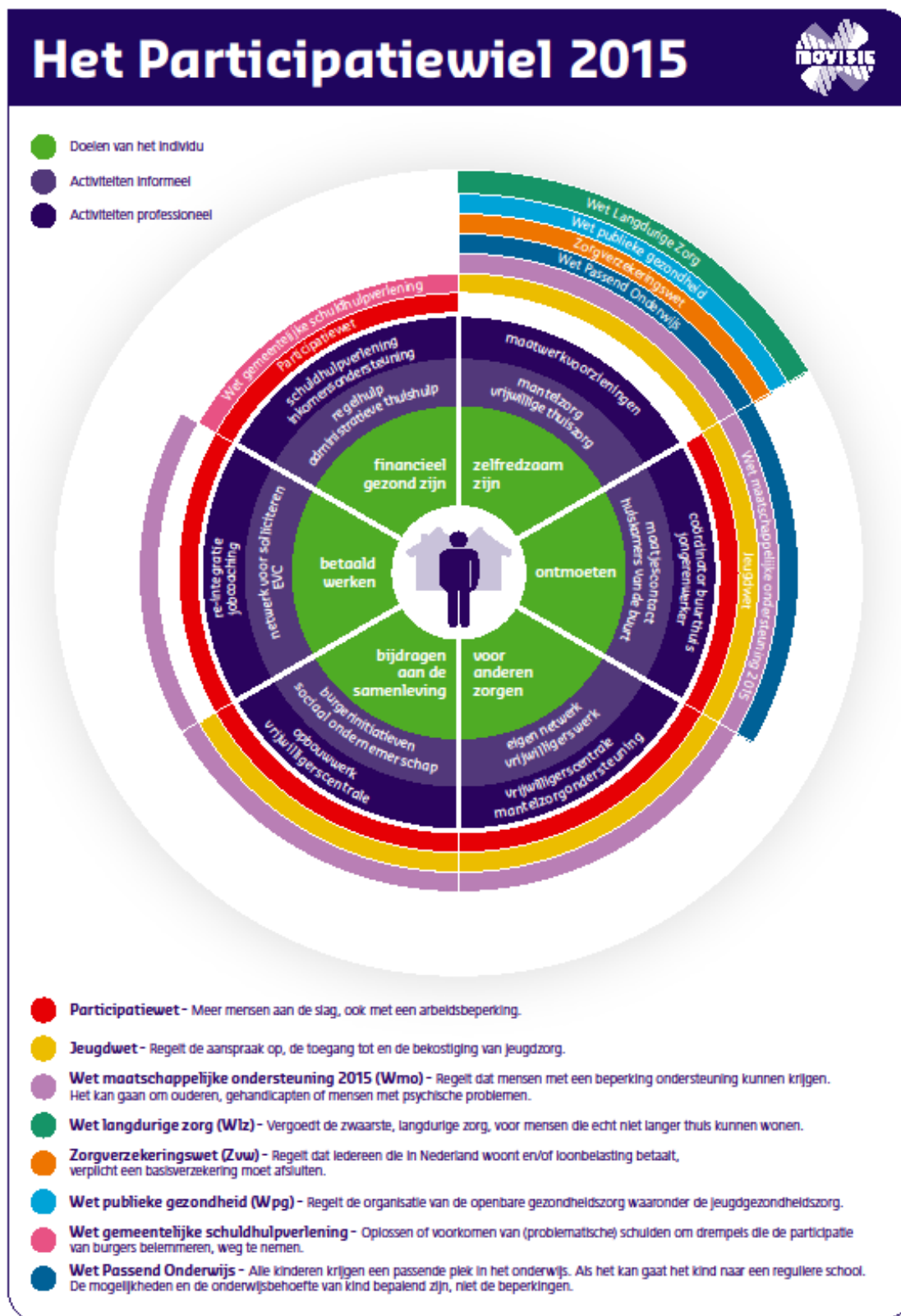
- Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat verschillen in inkomen en opleiding doorwerken in de ondersteuningsbehoefte. Ook andere verschillen zijn van belang zoals leeftijd en geslacht. Het kan daarom zowel op beleidsniveau als in de praktijk nuttig zijn om stil te staan bij deze verschillen en hun betekenis, zonder te vervallen in een traditionele doelgroep benadering. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van een integraal en effectief beleid voor het ondersteuningsaanbod kan de gemeente op een positieve manier gebruik maken van deze verschillen door een aanbod op maat te bieden dat aansluit bij persoonskenmerken en bij de mogelijkheden van groepen inwoners met vergelijkbare kenmerken. De samenstelling van deze groepen kan wisselen per situatie, inzet of ondersteuningsvraag.
- Het Participatiewiel dat door Movisie is ontwikkeld is in dit onderzoek gehanteerd als onderliggend model. Mogelijk kan dit model zijn nut bewijzen als aanvullend instrument op de participatieladder bij het activeren, re-integreren, het bepalen van participatiegraad en – mogelijkheden van inwoners van Noordwolde. Het Participatiewiel start vanuit de mogelijkheden van de individuele mens en legt van daaruit de relatie naar stappen die er gezet kunnen worden in de richting van maatschappelijke participatie, inkomen en arbeidsparticipatie en de gerelateerde wet- en regelgeving. Al doende bevordert dit model de integraliteit van de aanpak van participatie en de verwante beleidsterreinen met behoud van de menselijke maat. Meer informatie en interessante interventies zijn te vinden op www.movisie.nl.
- Het aantal respondenten dat vrijwilligerswerk doet in Noordwolde is relatief laag. Uit de antwoorden blijkt echter dat in de meeste leeftijdscategorieën een vrij grote middengroep aangeeft 'misschien' aan de slag te willen gaan als vrijwilliger. Bij de jongeren zegt de meerderheid geen vrijwilligerswerk te willen doen, terwijl een derde van hen wel positief reageert. Kijkend naar de motivatie dan ligt deze vooral bij activiteiten of organisaties waarmee men zich verbonden voelt, zoals sportverenigingen en activiteiten in de buurt, bij activiteiten die aansluiten bij de persoonlijke belangstelling of werk dat concreet bijdraagt aan de samenleving. Er liggen daarmee veel kansen voor de gemeente bij de groepen die nog geen vrijwilligerswerk doen of daarmee gestopt zijn.
- Bij het ontwikkelen van beleid en instrumenten gericht op het vergroten van de vrijwillige inzet is het zinvol om aandacht te besteden aan de ervaringen die elders zijn opgedaan en de recente discussie die de ervaringen met de 'Big society'-aanpak zoals die in Engeland en dichterbij in Leeuwarden zijn opgedaan. Daar blijkt onder meer dat de ambitie om meer van onderop te werken en het participatieniveau te verhogen raakt aan vraagstukken over de grenzen aan vrijwillige inzet versus professionele inzet, de mogelijkheden van interactieve beleidsvorming, maatwerk in de ondersteuning en het faciliteren van vrijwilligers als professionals en overheden in hun nieuwe rol en taken.
- Een deel van de opmerkingen die door respondenten zijn gemaakt over hun ervaringen met de Vlechtwerkers en Dienst in Bedrijf kan te maken hebben met verschillen tussen de dagelijkse leefwereld van de mensen die een beroep doen op hulp en ondersteuning en de meer systeemgerichte wereld waarin overheden en hulpverleners functioneren. Het kan nuttig zijn om regelmatig aandacht te besteden aan deze verschillen in denk- en leefwereld tijdens werkoverleggen en casusbesprekingen. Aandacht voor deze verschillen kan de effectiviteit van de medewerkers versterken.
- De inwoners van Noordwolde hebben meegewerkt aan dit onderzoek door een enquête in te vullen. Met het oog op de betrokkenheid van de inwoners zou, tot slot, een terugkoppeling naar de inwoners en de betrokken instellingen een positieve bijdrage kunnen zijn aan het bevorderen van de participatie in Noordwolde.

Bronnen

- CBS kerncijfers wijken en buurten (2013) www.cbsinuwbuurt.nl
- CBS: Sociale Samenhang 2015. Wat ons bindt en verdeelt. Via: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/overheid-politiek/publicaties/publicaties/archief/2015/sociale-samenhang-2015-pub.htm>
- CBS: Ruim miljoen huishoudens komen moeilijk rond (nieuwsbericht) 2015. Via: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/publicaties/artikelen/archief/2016/ruim-miljoen-huishoudens-komen-moeilijk-rond.htm>
- CBS: Meeste vrijwilligers actief voor sportverenigingen (nieuwsbericht) 2015. Via: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/vrije-tijd-cultuur/publicaties/artikelen/archief/2015/meeste-vrijwilligers-actief-voor-sportverenigingen.htm>
- Movisie (2015) – Participatiewiel. Via: [https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Participatiewiel-2015%20\[MOV-6152684-1.0\].pdf](https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Participatiewiel-2015%20[MOV-6152684-1.0].pdf)
- GGD Fryslân Gezondheidsmonitor (2012)
- SCP: Informele hulp, wie doet er wat? (2015) via: http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2015/Informele_hulp_wie_doet_er_wat

Partoer
Westersingel 4
8913 CK
Leeuwarden
T (058) 234 85 01

www.partoer.nl

De mens als maat